

TÓALMÁS KÖZSÉG

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

(2022-2027)

A korábbi (2017-2022) környezetvédelmi program
felülvizsgálatával

Környezetvédelmi és Kutatásfejlesztési Kft.
2115 Vácszentlászló, Kossuth utca 27.
www.enviroscience.eu

TÓALMÁS KÖZSÉG
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA
(2022-2027)

Készítette:

ENVIROSCIENCE

Környezetvédelmi és Kutatásfejlesztési Kft.

2115 Vácszentlászló, Kossuth utca 27.

Dr. Szabó István

ügyvezető igazgató

(mérnöki kamarai szám: 13-15816)

Vácszentlászló, 2022.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
1. ELŐZMÉNYEK.....	6
2. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM CÉLRENDSZERE.....	6
2.1. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM CÉLJA	6
3. JOGSZABÁLYI HÁTTER.....	6
3.1. MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE	6
3.2. KÖRNYEZETVÉDELMI TÖRVÉNY	7
3.2.1. <i>Iránymutató szakmai megfontolások.....</i>	<i>9</i>
3.3. NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM.....	10
3.4. PEST MEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA.....	10
4. ELŐZMÉNYEK.....	11
5. TERMÉSZETI KÖRNYEZET BEMUTATÁSA	12
5.1. TÓALMÁS KÖZSÉG ELHELYEZKEDÉSE ÉS JELLEMZÉSE	12
5.2. TÓALMÁS KÖZSÉG ÁTTEKINTŐ TÖRTÉNETE.....	12
5.1. TERMÉSZETFÖLDRAJZI ADOTTSÁGOK	16
5.1.1. <i>Domborzati adottságok.....</i>	<i>16</i>
5.1.2. <i>Éghajlati adottságok.....</i>	<i>16</i>
5.1.3. <i>Vízrajzi adottságok</i>	<i>16</i>
5.1.4. <i>Talaj adottságok.....</i>	<i>17</i>
5.2. A TELEPÜLÉS BOTANIKAI JELLEMZÉSE.....	18
5.3. A TELEPÜLÉS ZOOLOGIAI JELLEMZÉSE	19
5.4. ÉPÍTETT KÖRNYEZET	19
5.4.1. <i>A lakások, lakóházak, lakóterek jellemzői</i>	<i>20</i>
5.4.2. <i>Zöldterületek.....</i>	<i>22</i>
6. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET JELENLEGI ÁLLAPOTA	23
6.1. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM	24
6.1.1. <i>Országos jelentőségű védett természeti területek</i>	<i>24</i>
6.1.2. <i>Ex lege védett természeti területek</i>	<i>24</i>
6.1.3. <i>A Natura 2000 hálózat területei</i>	<i>25</i>
6.1.4. <i>Országos jelentőségű ökológiai hálózathoz tartozó természeti területek.....</i>	<i>25</i>
6.1.5. <i>Helyi jelentőségű védett természeti területek</i>	<i>26</i>
6.1.6. <i>Országos műemlék védelem alatt álló épületek.....</i>	<i>26</i>

6.2. LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM.....	26
6.2.1. Zóna besorolás.....	26
6.2.2. Háttér szennyezettség	28
6.2.3. Tóalmás levegőminősége	28
6.3. ZAJ ÉS REZGÉSVÉDELMI JELLEMZÉS.....	29
6.3.1. A csatornaberuházással kapcsolatosan végzett zajmérések	31
6.3.2. Forgalomszámlálási eredmények	31
6.4. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	31
6.4.1. A Hulladék közszolgáltatás Önkormányzati feladatai	31
6.4.2. Ellátási körzetek.....	32
6.4.3. Az ingatlan tulajdonosok jogai és kötelezettségei.....	33
6.4.4. A begyűjtő edényzet méretei	34
6.4.5. Szelektív hulladékgyűjtés.....	34
6.4.6. Hulladékudvarok.....	35
6.4.7. Lomtalanítás.....	35
6.4.8. Gyűjtőedényzetre vonatkozó előírások.....	35
6.4.9. Közterületek tisztasága.....	35
6.4.10. Felhagyott hulladéklerakók, illegális lerakások	36
6.4.11. Speciális hulladékféleségek.....	36
6.5. KÖZMŰELLÁTÁS.....	36
6.5.1. Ivóvízellátás	37
6.5.2. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	37
6.5.3. Szennyvízkezelés	38
6.5.4. A Tápió Menti Régió szennyvízelvezetése	38
6.5.5. A szentlőrincikáti szennyvíztisztító	39
6.5.6. Energia felhasználás	42
6.5.7. Elektronikus hírközlés	44
6.6. NAGYOBB KÖRNYEZETHASZNÁLÓ ÜZEMEK BEMUTATÁSA	44
7. KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK, VALAMINT KÖRNYEZETI CÉLÁLLAPOTOK	45
7.1. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM ALAPVETŐ CÉLKITŰZÉSEI	45
7.2. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM CÉLJAI TERÜLETENKÉNT.....	46
8. TÓALMÁS TELEPÜLÉS KORÁBBI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMPONTJAINAK BEMUTATÁSA ÉS A	
MEGVALÓSULÁS ÉRTÉKELÉSE	50
8.1. FÖLDTANI KÖZEG VÉDELME	50
8.2. FELSZÍNI- ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME	51
8.3. LEVEGŐ-TISZTASÁG VÉDELEM	52

8.4. TERMÉSZET VÉDELME	55
8.5. TÁJVÉDELLEM, TELEPÜLÉSI ZÖLDTERÜLETEK, ÉPÍTETT KÖRNYEZET	56
8.6. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	60
8.7. IVÓVÍZELLÁTÁS, CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS	61
8.8. SZENNYVÍZKEZELÉS.....	63
8.9. ZAJ ÉS REZGÉSVÉDELLEM.....	65
8.10. MEGÚJULÓ ENERGIAHORDOZÓK HASZNOSÍTÁSA.....	65
8.11. KÖRNYEZETI NEVELÉS	66
8.12. NAGYOBB BERUHÁZÁSOKKAL KAPCSOLATOS KÖRNYEZETVÉDELMI TEENDŐK	67
9. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOSAN MEGVALÓSULT BERUHÁZÁSOK.....	69
10. TÓALMÁS TELEPÜLÉS ÚJ KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMPONTJAI	70
11. MELLÉKLETEK	72

1. ELŐZMÉNYEK

Tóalmás Község Önkormányzata (2252 Tóalmás, Fő tér 1-3.) megbízta az ENVIROSCIENCE Környezetvédelmi és Kutatásfejlesztési Kft.-t (2115 Vácszentlászló, Kossuth utca 27.), hogy állítsa össze a község települési környezetvédelmi programját.

2. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM CÉLRENDSZERE

2.1. A Környezetvédelmi program célja

A program célja, hogy támogassa Tóalmás község gazdaságos működését és fejlődését, biztosítva a lakosság számára optimális környezeti körülményeket, betartva a fenntartható fejlődés és a hatályos jogi szabályozás települési és közösségi működéssel kapcsolatos elvárásait.

Fentiek alapján program megvalósítandó céljai:

- 1.) A program megvalósítása segítse elő a helyben lévő környezetvédelmi problémák megoldását. Óvja meg természetes és mesterséges környezet értékeit.
- 2.) Javítsa a település lakosságának az életminőségét.
- 3.) Kapcsolódjon össze a regionális és országos környezetvédelmi, valamint fenntarthatósággal kapcsolatos programokkal
- 4.) Helyi intézkedéseivel járuljon hozzá a helyi és globális fenntarthatósághoz

3. JOGSZABÁLYI HÁTTER

3.1. Magyarország Alaptörvénye

Magyarország alaptörvénye az alábbiak szerint biztosítja állampolgárainak az egészséges környezethez való jogot:

XX. cikk

- (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint *a környezet védelmének biztosításával* segíti elő.

XXI. cikk

- (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- (2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

3.2. Környezetvédelmi Törvény

A települési környezetvédelmi programok elkészítését az 1995. évi LIII. törvény IV. fejezetében, a 46. § (1) bekezdés b) pontja írja elő, az alábbiak szerint:

A helyi önkormányzat fenti törvény által felsorolt környezetvédelmi kötelezettségei a következők:

- biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;
- a Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervéivel összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;
- a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;
- együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;
- elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

A települési környezetvédelmi program tartalmáról az 1995. évi LIII. törvény a következők szerint rendelkezik:

A települési környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell:

a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;

b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;

c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;

- d)* a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- e)* az intézkedések végrehajtásának, valamint a *d)* pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell:

- a)* a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b)* a zaj és rezgés elleni védelemmel, valamint a stratégiai zajtérképekre épülő intézkedési tervekkel,
- c)* a zöldfelület-gazdálkodással,
- d)* a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- e)* az ivóvízellátással,
- f)* a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g)* a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h)* a települési hulladék-gazdálkodással, valamint az elhagyott hulladék felszámolásával,
- i)* az energiagazdálkodással,
- j)* a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- k)* a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környeztkárosodás csökkentésével

kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A fentiekén túl a települési környezetvédelmi program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – tartalmazhatja:

- a)* a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:

- aa)* a területhasználattal,

- ab)* a földtani képződmények védelmével,
- ac)* a talaj, illetve termőföld védelmével,
- ad)* a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
- ae)* a rekultivációval és rehabilitációval,
- af)* a természet- és tájvédelemmel,
- ag)* az épített környezet védelmével,
- ah)* az ár- és belvízgazdálkodással,
- ai)* az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,
- b)* a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább ötévente - felülvizsgálja.

A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a település rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

3.2.1. Iránymutató szakmai megfontolások

A környezetügyet szolgáló eszközök, programok, jogi és gazdasági szabályozók akkor tudnak hatékonyan működni, amennyiben azonos elvek alapján valósulnak meg. A törvény előírásai alapján a községi környezetvédelmi program esetében is fontos, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos általános alapelvek érvényesüljenek:

- 1.) **Elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás elve:** az elv lényegi alapja, hogy mind környezeti, mind környezet-egészségügyi, valamint gazdasági szempontból könnyebb és hatékonyabb a megelőzés, mint a helyreállítás és a javítás. A környezethasználati, fejlesztési kérdésekben a legnagyobb elővigyázatossággal kell eljárni.

- 2.) **Felelősség elve (szennyező fizet elv):** A kedvezőtlen hatásokat és a bekövetkező környezeti károkat annak kötelessége megszüntetni, elhárítani, mentesíteni, akinek a tevékenysége az esemény kialakulásához vezetett, és aki ezért felelőssé tehető.
- 3.) **Együttműködés elve:** A fenntartható fejlődés elveinek megfelelő környezethasználatok kialakításában, fenntartásában, valamint a problémák megoldásában az érintett/érdekelte felek együttműködése biztosítandó és elősegítendő.
- 4.) **Tájékoztatás, tájékoztatás és nyilvánosság elve:** A környezet minőségére, annak változásaira vonatkozó adatok megismerése és megismertetése alapvető állampolgári jog.

3.3. Nemzeti Környezetvédelmi Program

A települési környezetvédelmi programok alapját a hat éves periódusokra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) határozza meg. Az NKP tartalmazza a hazai környezeti elemek állapotelemzését és helyzetértékelését, meghatározza a fejlesztési célokat, illetve az ehhez szükséges intézkedéseket. Szintén a program tartalmazza a célok eléréséhez szükséges szabályozókat, illetve az ellenőrzés és értékelés eszközrendszerét.

A települési környezetvédelmi program az aktuális NKP figyelembe vétele alapján kell elkészíteni. A jelenleg aktuális IV. NKP a 2014-2020. közötti időszakra szól, így a település korábbi környezetvédelmi programjának készítésekor még nem volt hatályos. Az NKP V. jelenleg még nem jelent meg, jelenleg csak a tervezet szövege ismert. Az elérhető információk alapján túl van a társadalmi egyeztetésen. Tóalmás jelen települési környezetvédelmi programjának elkészítéséhez tehát az NKP V-t még nem tudtuk figyelembe venni, azonban a komplex törekvő tervezői szemlélet alapján jelen programunk minden bizonnyal tartalmazza az NKP V. várható prioritásait is.

3.4. Pest megye Környezetvédelmi programja

A megyei környezetvédelmi program 2014-2020 közötti időszakra két lényeges célkitűzést tesz.

- 1.) Hatékony eszközrendszer kidolgozása a megyei települések kiemelt környezeti problémáinak kezelésére.
- 2.) Cselekvési program, amely tevélegesen hozzájárul az országos, regionális és megyei szinten prioritásnak tekintett problémák megoldásához, úgy, mint

felkészülés a klímaváltozás hatásaira és védekezés ezekkel szemben, illetve a fenntartható fejlődés elősegítése.

A megyei környezetvédelmi program az azóta megvalósult Tápió-menti régiós csatorna beruházáson túl Tóalmás településsel kapcsolatos konkrét programpontokat nem fogalmaz meg. Az általános részekre vonatkozó javaslatokat jelen program kialakításánál figyelembe vettük.

4. ELŐZMÉNYEK

A Települési Környezetvédelmi Program Tóalmás község középtávra (6 évre) szóló, stratégiai dokumentuma. A program megállapításait a települési szintű döntéseknél figyelembe kell venni, és más stratégiai dokumentumok, mint pl. a település fejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök (TRE) készítése, felülvizsgálata során is iránymutatásként kell használni.

Tekintettel arra, hogy a program középtávú stratégia, tervezési időszaka alatt számos változás következhet be a településen, vagy az országban, sőt kontinentális és globális léptekben egyaránt. A települési környezetvédelmi program így folyamatos felülvizsgálatra, korszerűsítésre szorul. Az utóbbi években bekövetkezett jelentős változások szükségessé is tehetik a gyakoribb felülvizsgálatot.

Tóalmás község első települési környezetvédelmi programját „Tóalmás község Környezetvédelmi Programja” címmel a szintén az Enviroscience Kft. készítette 2017-ben, továbbiakban TKP I.-ként rövidítve hivatkozunk. A tervezés egyik első lépéseként áttekintettük a TKP I. struktúráját, adat- és információtartalmát, a benne foglalt intézkedéseket. Az intézkedések teljesültségét internetes és hagyományos irodalmi adatgyűjtéssel, valamint a Polgármesteri Hivatal munkatársainak adatszolgáltatása alapján elemeztük.

Vizsgáltuk továbbá, az önkormányzat honlapján elérhető helyi rendeletek és információk széles körét is, annak nyomon követésre érdekében, hogy milyen témájú helyi környezetvédelmi jogszabályok és intézkedések kerültek megalkotásra az elmúlt időszakban.

Itt jegyezzük meg, hogy a Ktv. előírja a TKP intézkedéseinek költség becslését, be kell látni azonban, hogy sokszor meg a nagyságrendet sem könnyű megbecsülni a szakértői területek elemzése nélkül, ezért költségbecslésünk csupán irányadó lehet.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a környezettel kapcsolatos tervek multidiszciplináris, komplex szemlélet menten valósuljanak meg, hiszen a környezet védelme – a nevének megfelelően – a környezetben, a (földrajzi) tájban lévő összefüggés-rendszerekben realizálódik. Meglátásunk szerint így, sarkítva, valójában nincs önmagában „a környezetvédelem”, mint egy zárt szakterület, hanem minden tervet, intézkedést át kell hasson annak megértése, figyelembevétele és alkalmazása, hogy a rendszer egyes elemei összefüggenek egymással és a környezet védelmének figyelembe vételével.

Az eddigi évtizedekben is rendkívül fontos volt (lett volna) a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontok összehangolása, azt azonban a klíma változáshoz való alkalmazkodás most már halaszthatatlanná teszi. Amellyel kapcsolatban értékelő dokumentáció (pl. rezilienciavizsgálat) Tóalmáson még nem készült.

5. TERMÉSZETI KÖRNYEZET BEMUTATÁSA

5.1. Tóalmás község elhelyezkedése és jellemzése

A település Pest megye területén, annak észak-keleti határán helyezkedik el, a Hatvani-sík kistáj része. Területét többes kulturális és táji hatások jellemzik, hiszen határos a Tápiósággal, a Jászsággal, a Galga vidékkel és a Gödöllői dombság térségeivel. A község külterületének határa egyben Jász - Nagykun - Szolnok megye és Pest megye, vagyis a Közép Magyarország és az Észak Alföld Régió határa is.

5.2. Tóalmás község áttekintő története

Tóalmás 1708-ban még Tót-Almás néven szerepel és ilyen pecsétet használ a XIX. század elejéig. Később Tó-Almás, majd 1898-ban a királyi belügyminiszter törzskönyveztetéi Tóalmás névre.

A község első okleveles említése 1406-ból való, Almásként. Az Árpádok alatt a jánoshidai premontrei apátság birtoka volt. Mint település, már a XI–XII. században létezett. Erre utalnak a régi templom maradványai: a várfalszerű széles talapzat – melyre a jelenlegi temploma épült – és a körülötte fellelt emberi maradványok és tárgyi emlékek. Bizonyítékul szolgál még, hogy a Poklos-dombon (Várhegy) földvár nyomai tűntek elő, körülötte cserépedény-törmelékekkel. A régi település vélhetően a tatárjárás alatt pusztult el, később újratelepült. 1406-ig Kókai-Kachi János volt birtokosa. Keleti-délkeleti határrészét a Káthay család a XII. században kapta királyi

adományként. Később királyi birtok volt, amíg 1424-ben Zsigmond király nejének, Borbála királynénak adományozta, mint Szanda és Buják várának tartozékát. 1439-ben Albert király az előbbit megfosztván birtokaitól, feleségének, Erzsébet királynénak adta tovább a területet. Az ezt követő történelmi időszakban gyakran cserél gazdát: Rozgonyiak, Lábatlanok, Báthoriak birtokosai. 1511-ben Kókai Német Kakas Truczy Bernát nevében tiltakozik Almás és Kóka eladományozása ellen.

Almás keleti részén, a Káthay család birtokán 1473-ban önálló település jön létre Boldog-Asszony Kathaya néven, melynek temploma is volt (jelenlegi Török-domb). A török hódoltság idején Almás újra elpusztul. A török defter szerint Almás-pusztá néven maradt fenn, s területét Sámbok, valamint Szecső rájáik művelték. Boldogasszonykátá, mint önálló település szintén megszűnt, templomát széthordták. Pusztá Boldog-kátá néven jegyezték a későbbiek folyamán. A török kivonulása után az elbujdosottak közül sokan visszatelepültek és újabb családok is letelepedtek. A császári seregek fenntartása címén óriási gazdasági teherterhelés hárult a lakosságra. Az elégedetlenség folytán a Rákóczi-szabadságharc kitörésekor az 1703. szeptember 13-án kelt felhívásra 48 órán belül 43 fő csatlakozott Nagy Gergely hadnagy zászlaja alá. Az újabb háború következtében a lakosság létszáma ismét lecsökkent: az 1701-ben még 88 adózó családból 1715-re 58 maradt. Az 1728-as összeírás szerint a kecskeméti járáshoz tartozóan 73, 1744-ben 102, 1760-ban 152 adózó jobbágy család élt itt. 1728-ban földesurai a császárhoz hű Koháry István, Pláthy, Aszály, Vajda és Pétery családok. Ekkor e község létszáma jelentősen megnövekedett, a felvidéken keresztül részben erdélyiekkel, de zömmel Nógrád és Gömör megyékből Heves megyén át magyar anyanyelvű betelepülőkkel.

Az 1730-as évek elején Prónay (I) Gábor Károly királytól az egész helységet Pusztá-Boldogkátá és Szentmártonkátá egy részével adományba kapja, és ettől kezdve a Prónay család bárói ágának birtoka lesz, és az maradt 1848-ban is. 1900-ban már 2495 lakosa volt, a házak száma 413. Az 1910-es adatok alapján báró Prónay Sz. Gábornak 2154 holdja, özv. Beretvás Endrénének (sz.: Wahrmann René) 1200, Katona Ferencnek 900, Katona Lajosnak 900, Bíró Zsigmondnak 305 holdja van. Az I. világháború előtt Beretvás Endréné birtokát gr. Andrassy Gézáne vette meg a régi és új kastéllyal s a körülötte lévő parkkal (Bócz-kert).

Az 1930-i census szerint 3385 a lakosok száma, a házaké 702. Területe ekkor 6836 kath, megoszlás szerint: szántó 3977, rét 825, legelő 763, erdő 93, szőlő 302, kertség

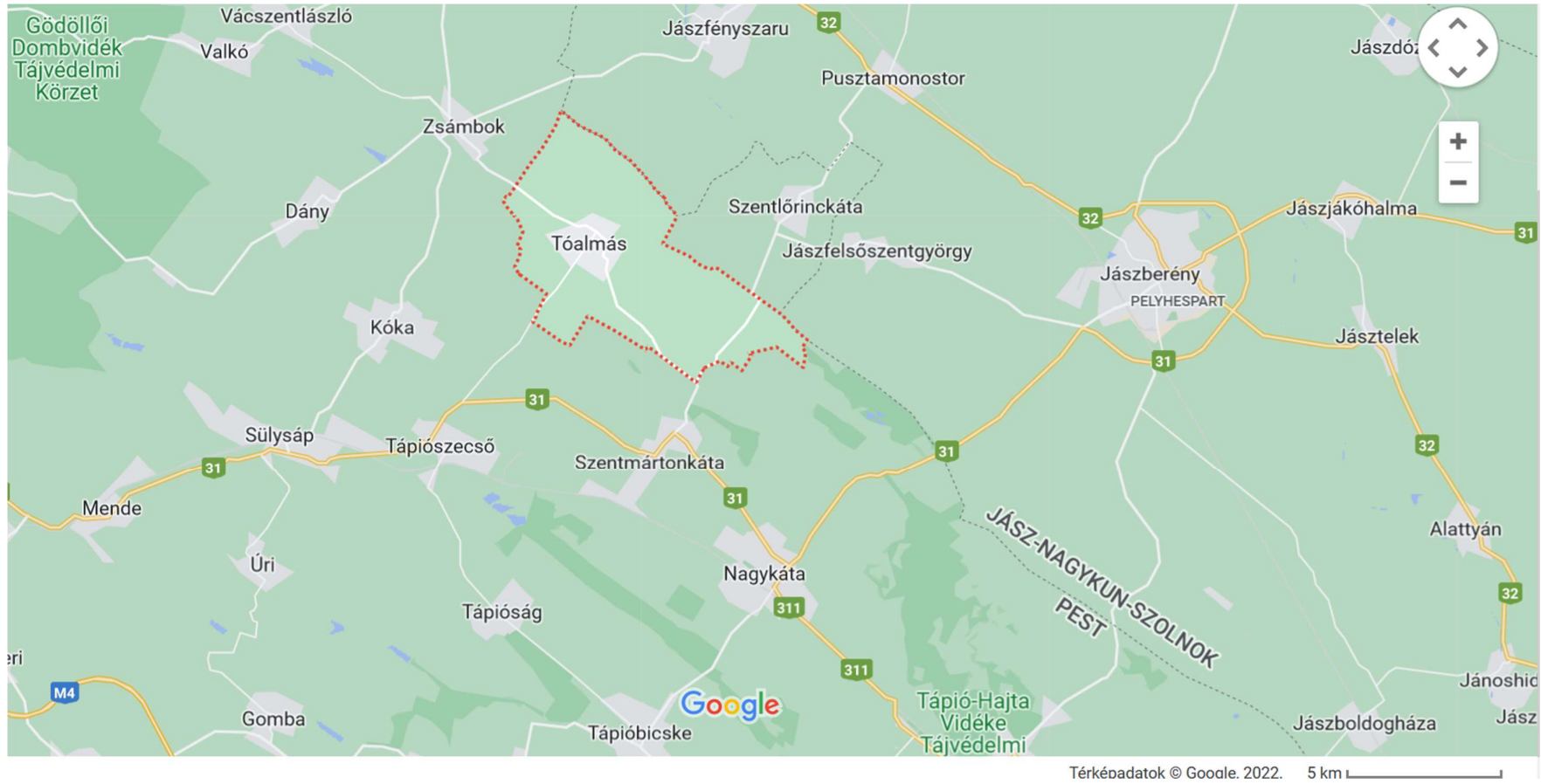
8, nádas 72, terméketlen szik, utak, hidak, vizek stb. 379, belterületi lakóporták 399 kath. A termelésbe vont terület – főleg a jó minőségű földállomány – bő kétharmada a nagybirtokosok tulajdonában volt, míg kb. negyedrészt – a soványabb termőföld – a kispaszti gazdálkodásban oszlott meg.

Kialakult a község településszerkezete is. A Felvégen – a templom körül (plébánia, kántorlakás, egyházi telkek) – a vezető réteg bírt tulajdonjoggal, itt volt az akkor még egyedüli földbirtokos kastélya, s e településrész körül laktak a vezető tisztségviselők is. Az Alvég a földművelő parasztság lakóhelye volt. A falu a századforduló után két nagy urasági vonzaskörletbe került, így azok cselédházai a falu településébe beépültek, a Felvégen mint Felső-uradalom, az Alvégen mint Alsó-uradalom. A középbirtokosok esetében azok tanyaközpontjai körül voltak a cselédek lakásai.

Az I. világháború után 230 katasztrális holdat osztottak ki a földnélküliek, a háborúban károsultak és a hadiözvegyek részére. Ezen a parcellázott részen jött létre az Újtelep. Itt alakult ki a kézműiparos réteg is. Ezt már nem a fésűs beépítésű szerkezet, hanem a kiskertes településforma jellemezte.

Tóalmás napjainkban önálló önkormányzattal rendelkező település. A község alapfokú intézményei a népességet megfelelően ellátják. Magasabb, középfokú ellátást Jászberényben, Nagykátán, illetve Gödöllőn kaphat a tóalmási lakos. Munkahelyeivel Jászfényszaru, Aszód, Hatvan, Gödöllő, és Budapest is vonzást gyakorol az itteni munkaerőre. A település turisztikai, egészségügyi (termásvíz) és szállásférőhelyeinek kiépítésével, illetve ezek színvonalának további emelésével gyakorol vonzást a közelebbi és a távolabbi népességre. Tóalmás elhelyezkedését a következő oldalon található **1. ábra** szemlélteti.

Környezetvédelmi Program - Tóalmás (2022-2027)

1. ábra Tóalmás elhelyezkedése, települési kapcsolatai és külterületi határa (Forrás: Google Earth, 2022)

5.1. Természetföldrajzi adottságok

5.1.1. Domborzati adottságok

A település a Hatvani-sík kistáj része. A kistáj domborzata a Hatvani-sík jellegzetességeit viseli, geomorfológiailag a Cserhát hegyláb felszínétől Hatvan-Hort vonalában tereplépcsővel különül el. Területének magassága 97 és 209 mBf közötti magasságú. A felszín déli irányban enyhén lejt. A kistáj felszíne alacsony domblábi háta és lejtők, illetve közepes magasságú tagolt síkság orográfiai domborzattípusba sorolható. Tóalmás területe átmenet az Északi-középhegység vonulatai és az Alföld között. Felszínformáira tehát a dombság és az ehhez kapcsolódó változatosság jellemző. A változatos felszínformák kínálta adottság a Tóalmást környező táj egyik legjelentősebb táji értéke. A település szűkebben vett területén a domborzati változatosság már inkább csekély mértékű, mint a kistáj nyugati felén. A tóalmási részen az egykori holtmedrek jelentenek táji változatosságot.

5.1.2. Éghajlati adottságok

Tóalmás éghajlata a domborzatnak és elhelyezkedésének megfelelően mérsékelt meleg, mérsékelt száraz. Az évi középhőmérséklet 10,0°C körüli, a vegetációs időszakban 16,3-16,8°C. Az évi napfénytartam 1950 óra fölötti. Az évi csapadékmennyiség 540-580 mm, a vegetációs időszak átlagos értéke 330 mm. Az uralkodó szélirány az északnyugati és délkeleti, az átlagos szélesség 2,5-3,0 m/s. Az ariditási index 1,21.

5.1.3. Vízrajzi adottságok

A településen folyik keresztül a kistáj jellemző kisvízfolyása, a Hajta patak. Tóalmást észak - északnyugati irányból a település bel- és külterületi határán húzódva érinti a patak vonulata. A település külterületén a Dányi-ág és a Kókai-ág egyesülése köt be. A patak vízgyűjtőjének területe a domborzati adottságok miatt ÉNy-DK-i irányú. A vízgyűjtő legmagasabb pontja a Gödöllő térségében lévő szárítópusztai Juharos-hegy (307 m), míg a terület átellenes végén a tengerszint feletti magasság csak kb. 90 méter. Napjainkig a vízfolyások mederrendezése kizárólag vízgazdálkodási szemléletű, amelynek célja a vizek minél rövidebb idő alatti levezetése.

A patak vízrendszerében a helyi vízkár veszélye gyakorlatilag az egész szétterülő völgyet veszélyezteti: A vízgyűjtőn lehulló nagycsapadék hatására árvízi jelenségek előfordulhatnak. Tóalmás közigazgatási területéhez kapcsolódó vízmérce a patakon nem található. A vízrendszerre jellemző, hogy a vízfolyások rövid idő alatt feliszapolódnak, ami a természetes talajadottság mellett az erózió, defláció és az ezeket erősítő rossz mezőgazdasági gyakorlat következménye. A Tápió-Hajta vízrendszer átfogó rendezése a hatvanas években kezdődött és ennek során tizenegy tározó létesült. Tóalmáson található a Sárkány horgásztó, mely a talajvíz mellett saját forrásokkal is rendelkezik. Mélysége kb. 3 méter, jelenleg magán üzemeltető kezeli.

Az Andrássy kastélykertben található 2 db nagyobb kb. egy hektár kiterjedésű tó, illetve egy kisebb, amelyek a Hajta egykori árterében létesültek és amellyel ma is összeköttetésben állnak.

A település területén a talajvíz mélysége 2-4 méter között mozog. Mennyisége 1-3 l/s.km² körüli. Rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége 100 méter körüli, vízhozamuk mérsékelt.

A település egyik vonzó turisztikai látványossága a melegvizű (termál) strand. A strandot tápláló 870 méter mélyről feltörő víz jellegzetessége kis mennyiségű alkáli-hidrogénkarbonát tartalma. A feltörő víz hőmérséklete 47,5°C. A vizet 2002-ben ásványvízzé, 2004-ben gyógyvízzé nyilvánították (Szent András Gyógyvíz). 2014-ben gyógyvíz minősítését megerősítették.

5.1.4. Talaj adottságok

A több száz méteres agyagos-homokos pannóniai rétegekre mintegy 20-25 km szélességben a Zagyva és a Galga hordalékkúpja települt. A würm végén az Alsó-Zagyva süllyedését követően a homokbuckás térszint 2-8 m-es löszlepel fedti. A jelenkori, korábban és mostani mocsaras területeket fiatal öntésképződmények fedik. Homokon és löszös üledéken képződött talajtípusok tarka képet adnak. A területre leginkább a humuszos, illetve csernozjom homoktalajok jellemzőek, illetve egyes részeken jobb termékenységű csernozjom barna erdőtalajok jellemzők. A Galga és a Zagyva allúviumain vályogtól agyagig változó fizikai féleségű réti talajok alakultak ki. A patakvölgyekben réti öntések és nyers öntéstalajok találhatóak. A réti öntések mechanikai összetétele agyagos vályogos. Vízgazdálkodásuk közepes vízvezető képességük miatt kevésbé kedvező. A csernozjom barna erdőtalajok a barnaföldek

csernomjosodása révén képződtek. Ezen talajok vízgazdálkodása kiegyenlítően jó vízvezető, vízraktározó és víztartó képességük miatt kedvező. A szántók nagy része humuszos homoktalajokon található Tóalmás térségében.

5.2. A település botanikai jellemzése

A legjellemzőbb potenciális erdőtársulások Tóalmáson a Tisza-közi (Praematricum), a Tiszántúli (Crisicum) flórajárások határán elhelyezkedően igen vegyes képet adnak. Fontosabbak a tatárjuharos lösztölgyesek (*Acer tatarico-Quercetum pubescenti roboris*), a keményfa ligeterdők (*Fraxino pannonicarum-Quercetum roboris*), a nyílt sztyepptölgyesek (*Festuco-Quercetum*), valamint a tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum hungaricum*). Jelentékeny felületi kiterjedésben löszpusztagyeppek (*Salvia-Festucetum sulcatae*), homoki legelők (*Potentilla-Festucetum pseudovinae*) és a homok borították a felszínt, amelyek maradványai még ma is fellelhetőek. Napjainkban azonban a területek legnagyobb részét a szántóföldi növénytermesztés foglalja el, az erdők ma szinte kizárólag telepített vagy származékállományként (akácok, nyárasok, fenyvesek) találhatóak meg. Az akácokba ékelődve fellelhető néhány helyen cseres-tölgyes erdő maradvány, de ezek aljnövényzete teljesen megsemmisült. A fátlan növénytársulások jó állapotú állományai kis területűek és egymástól elszigeteltek.

Tóalmás határában található homoki sztyepprétek különlegességei a szártalan csüdfű (*Astragalus exscapus*), a tarka nőszirm (*Iris variegata*), a pókbangó (*Ophrys sphegodes*) és a sömörös kosbor (*Orchis ustulata*). A kistáj védett növényeinek száma velük együtt 50-60 db. A természetes növénytakarókat veszélyeztető jelentősebb özönnövények: bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), akác (*Robinia pseudoacacia*) és aranyvessző fajok (*Solidago spp.*).

A területről készült GOOGLE Earth műholdtérképét az **1. mellékletben** mutatjuk be.

5.3. A település zoológiai jellemzése

A térség állatvilágáról sajnos csak szórványos adatok vannak, ill. állnak rendelkezésre. A költő madárfajok száma hatvan-hetven körüli, köztük megtalálhatóak fokozottan védett fajok pl. gyurgyalag (*Merops apiaster*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*).

Vonuláskor, kóborlás közben, illetve táplálék szerzésekor több ugyancsak ritka faj is látható az ökológiai hálózat élőhelyein.

Gyöngybagoly - *Tyto alba*

Kabasólyom - *Falco subbuteo*

Nagy kócsag - *Egretta alba*

Süvöltő - *Pyrrhula pyrrhula*

Szürke küllő - *Picus canus*

A védett emlősök közül egyes denevér fajok, cickányok, pelék, továbbá a menyét (*Mustela nivalis*), a hermelin (*Mustela erminea*) és a vadmacska (*Felis sylvestris*) viszonylag gyakoriak. A vízfolyások és mesterséges tavak mentén a fokozottan védett vidra (*Lutra lutra*) előfordulhat.

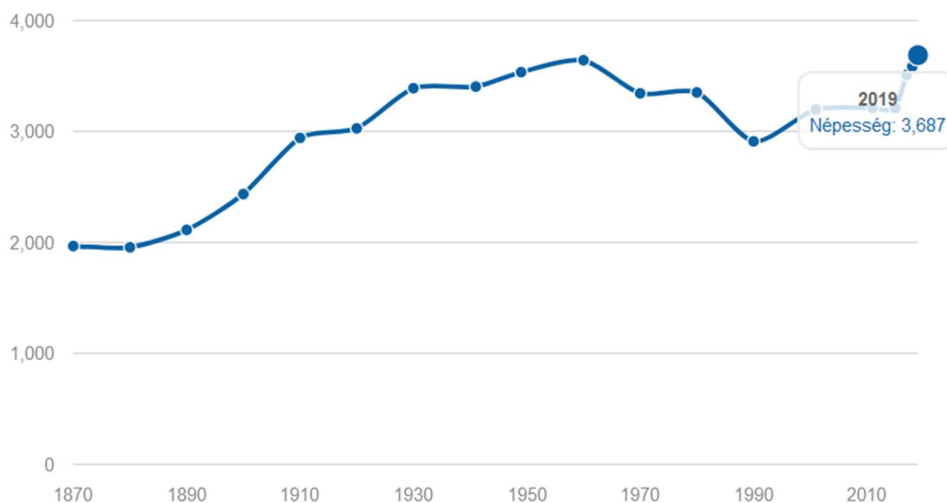
A kétéltűek és hüllők fajai (Magyarországon mindkét állatcsoport összes faja védett) elsősorban vízfolyások és halastó mentén, valamint a gyepekben fordulnak elő. Számuk meglehetősen megfogyatkozott az utóbbi időben. Gyakrabban kerül szem elé a vízisikló (*Natrix natrix*), a zöld és fürgye gyík (*Lacerta viridis*, *L. agilis*), a zöld leveli és erdei béka (*Hyla arborea*, *Rana dalmatina*) valamint a barna és zöld varangy (*Bufo bufo*, *B. viridis*). Ritkának számít a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), a réz és erdei sikló (*Coronella austriaca*, *Elaphe longissima*), a pannon és törékeny gyík (*Ablepharus kitaibelii*, *Anguis fragilis*) valamint a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*).

A terület gerinctelen állatvilágáról még kevesebb adat áll rendelkezésre. A lepkék között végzett felmérés alapján, a település külterületén területén mintegy 700-750 faj élhet (becsült). Érdekességként megemlíthető, hogy még előfordul a nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*), a szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és az orrszarvú bogár (*Oryctes nasicornis*) is az idősebb erdőrészekben, illetve helyenként a településeken is.

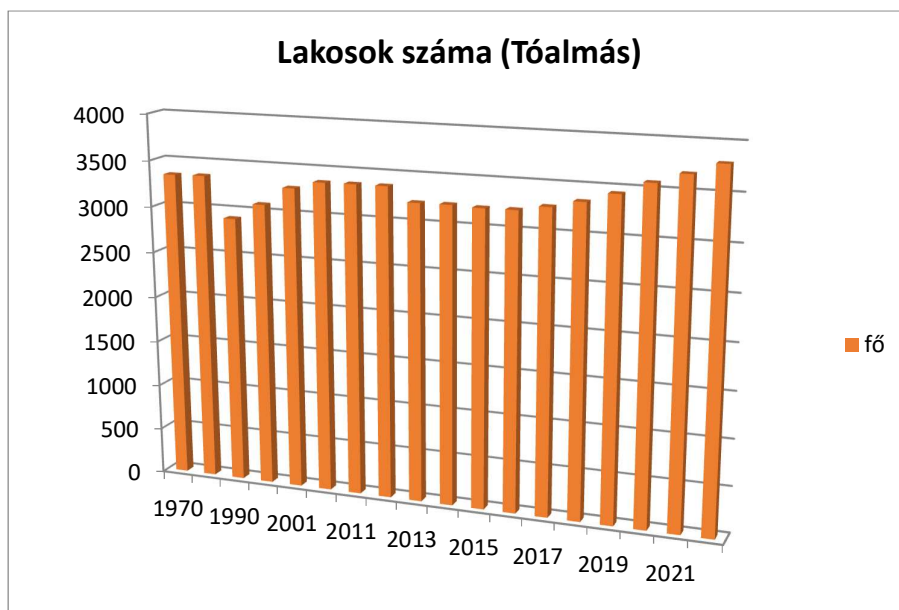
5.4. Épített környezet

A település területe 3940 hektár, melyből 315 hektár belterület. A település lakosainak száma jelenleg 4072 fő. A lakosok száma a XIX. század végétől folyamatosan emelkedett, majd a rendszerváltást követően jelentősen visszaesett. Ebben minden

bizonytal az időszakra jellemző létbizonytalanság, valamint az ezzel párhuzamos urbanizáció játszott jelentős szerepet (2. és 3. ábra). Napjainkban újra emelkedő tendenciát mutat, amire ráerősített az agglomerációs kistépelülések intenzívebb benépesülése az elmúlt időszakban.

2. ábra Tóalmás község lakónépességének alakulása 1870 - 2019 között (nepesseg.com)

3. ábra Tóalmás lakónépességének alakulása 1970-2015 (Forrás: KSH)

5.4.1. A lakások, lakóházak, lakóterek jellemzői

A belterület északi – észak-nyugati részén található az ősi településrész, a településmag területe. A belterület súlypontja Béke út – Fő út, illetve Béke út –

Rákóczi út által határolt települési központ. Itt található az oktatási, igazgatási és egészségügyi intézmények. A kereskedelmi-szolgáltatás létesítményei a centrumban és körülötte, elszórtan található. A község jelenleg rendelkezik a település népességének ellátásához szükséges intézményi kapacitásokkal.

A legfrissebb KSH adatok alapján 1398 lakás található a településen (1. táblázat) ezekből az Önkormányzat által átadott adatok alapján mintegy 90% lakott. A lakások átlagos mérete 80 m² és jellemzően két szobával rendelkeznek. A lakásállomány kétharmada rendelkezik fürdőszobával. Hálózati vízvezetékekkel a lakások 95 %-a, földgázbekötéssel 60%-a, központi fűtéssel a lakásállomány fele rendelkezik. Ezen felül a településen kb. 600 üdülőingatlan is megtalálható.

Év	Lakónépesség száma	Lakások száma
1970	3343	1050
1980	3351	1130
1990	2910	1150
2000	3085	1200
2001	3282	1284
2010	3364	1354
2011	3369	1352
2012	3371	1350
2013	3219	1396
2014	3223	1395
2015	3212	1396
2016	3216	1396
2017	3270	1396
2018	3344	1396
2019	3656*	1398
2020	3817*	1398
2021	3941*	1398
2022	4048**	1400

1. táblázat Tóalmás népességének alakulása 1970-2022 között

(Forrás: KSH, kivéve *-gal jelölt – Tóalmás Község Polgármesteri Hivatala, szóbeli közlés, **:2022. január 1.)

A község lakásállománya jó, a szobaszám és az egy lakásra jutó lakók száma szerint átlagos. A lakások nagysága az országos átlagnak megfelel, a lakások felszereltsége, közművel való ellátottsága nagyon jó.

A lakóterületek közül a belterület legrégebbi része a Fő út, Béke út és Rákóczi utak mentén fekvő térség, falusias lakóterületekkel. A településmag nem túl sűrű beépítésű, a telkek méretei változatosak, jellemzően háztáji gazdálkodásra alkalmasak. A település nyugati területén hosszú telkek rendeződnek, míg a belterület déli és keleti

része szabályos, tervezett (raszteres) utcarendszer. A jelenlegi belterületen csak elvétve találunk beépítetlen (foghíj) telkeket.

Tóalmás specifikációja a belterület északi részén kialakuló üdülőterületek zónája, amelyek a - érthető okból - a termálfürdő és strand mellett helyezkednek el. A belterület különleges felhasználású területei a temető, a sportpálya, az Andrássy kastély és parkja, valamint a már említett termál- és strandfürdő területe. A központi belterülettől észak-keletre található a korábbi termelőszövetkezeti major. Tóalmás külterületén több kőolaj- és földgázfeltáró fúrás is létesült, amelyek közül ma is több kitermelés alatt áll.

5.4.2. Zöldterületek

A település belterülete zöldterületekkel közepesen ellátott. Legjelentősebb a Rákóczi út mentén lévő zöldterület és egykori tó („Nagy Gödör”), valamint a kastélypark, illetve a strand és környéke. Kisebb, de a településkép szempontjából fontos terület, a tóalmási fő közlekedési útvonalak kereszteződésénél lévő, közparkok területe. A Polgármesteri Hivatal mellett található emlékpark pozitív értéke a néhány korosabb fa, amely árnyat és védettséget ad ennek a területnek. Szintén jelentős zöldfelülettel rendelkezik a termálstrand és környéke. Itt az elmúlt időszakban árnyékkadó fásítás is történt.

A templomot körbeölelő, templomkert is magába foglaló, zöldfelületi elem elkülönül a település központjától. Ennek a zöldfelületi elemnek a köztéri szerepe nem tud kellően érvényesülni.

Szintén a településközpont jellegét erősítheti a már fent említett Rákóczi úti zöldfelületi elem, de jelentős fejlesztésre szorul. Ugyan nem visel magán közpark szerepet, de néhány köztéri bútor kihelyezésével és kisebb kertépítészeti átalakítással azzá tehető, sőt a településen átívelő zöldfolyosó központi eleme is lehetne.

A település központjához közel található kegyeleti park értékes zöldfelületi elem, amelynek szerepe dominánsan közpark. Az intenzíven fenntartott növényállomány mellett több eleme is növeli a park értékét.

Az új óvodakert zöldfelületeit az elmúlt időszakban jelentős mértékben fejlesztették. Az iskolakert növényállományában jelentős szerepet kapnak az örökzöldek. Kertje gondozott, de idős fák csak az iskolaudvaron kívül találhatók.

A település zöldfelületének jelentős részét a közlekedési felületek melletti széles gyepes zöldsávok határozzák meg. A közterületi zöldfelületeket jellemzően nem kötik össze fasorok, ezért ezek az elemek szigetekként jelennek meg a település szerkezetében. A kevés, közterületet díszítő fa, fasor településkép javító szerepe miatt különösen jelentős szerepet hordoz. A belterületi zöldfelületi elemeket a külterülethez a patakokat kísérő gyepes, illetve nedves rétek és a szántókat néhol keresztező utak mellett lévő fásítás kapcsolják. A falusias településképre jellemző a saját telkeken végzett kertművelés, fásítás, parkosítás.

A település növekedése a mezőgazdasági tevékenység elsődleges szerepének előtérbe helyezésének köszönhető. Mára jelentősen csökkent a mezőgazdasági tevékenységek jelentősége, és a külterületi hasznosítás is változott, de a térségben még mindig nagy az igény a mezőgazdasági kultúrák természetésére. Kisebb területarányú külterületi hasznosítás (rét, legelő, nádas, nedves gyep) kedvező az ökológiai hálózat szempontjából. Művelésük rendszeres, nem gyomosodó területek. A vízfolyásokat kísérő mély fekvésű területek vegetációja értékes élőhely, kaszáló.

Az erdőterületek a belterület dél-keleti részén, a kastélyparkban, illetve külterületen, főként annak déli és keleti részén, elszórtan találhatóak. A települési erdőterületek összefüggő, egységes élőhelyrendszer ritkán alkotnak, kapcsolataikat mezőgazdasági és egyéb mesterséges területhasználatok akadályozzák. Az elmúlt időszakban a település belterületével érintkező akácerdő területén engedélyezett, de drasztikus fakitermelés történt. Az erdőterület eltűnése a település lekóinak erős ellenérzését váltotta ki.

A jelentős méretű szántó területek miatt a külterületen szigetekként helyezkednek el az erdőfoltok és a gyepfelületek. Ezek a külterületen lévő természetközeli élőhelyek természetvédelmi, gazdasági és turisztikai szempontból is jelentősek. A vegyes korú és fajösszetételű erdőfoltok és a védett növénytársulásokat is őrző gyepes területek jelentősége elsősorban környezetvédelmi, valamint táj- és településképet gazdagító szerepükből adódik, de ökológiai jelentőségük is jelentős. Fontos elemei az ökológiai hálózatnak, búvó-, fészkelő- és táplálkozó helyei az állatoknak.

6. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET JELENLEGI ÁLLAPOTA

6.1. Természet és tájvédelem

A terület táji értékei a tagolt tájkép és a természetközeli állapotban megmaradt területek. A Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett terület is található a település határán. Szintén kiemelkedő táji értéként kell megemlíteni az erdőterületeket, valamint a kultúrtörténeti és tájkép jelentőségű földvárát is. A táj szempontjából kedvező mind a burkolt, mind a földutak mentén lévő fasorok területe, melyek a környezeti ártalmak elhárítása mellett a táj tagolásában, a tájkép kedvező alakításában játszanak szerepet. A tájképet, településképet kedvezően befolyásoló értékek az egyedi tájértékek, melyek a település jellegzetes arculatának kialakulásában játszanak nagy szerepet, őrzik a helyi jellegzetességeket, a település múltját, épített és természeti értékeit (pl. népi paraszti kultúra épített elemei). Ezen felül mind idegenforgalmi, mind táji értékörzés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a tóalmási Andrassy-kastély és védett parkja.

6.1.1. Országos jelentőségű védett természeti területek

A Hajta patak menti, szentlőrincikáti határon átnyúló gyepterületek a Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet részei. A terület természetvédelmi jelentősége, hogy az egykori, nagy kiterjedésű gyepes élőhelyek maradványait őrzi. A terület megőrzése természetvédelmi szempontból elengedhetetlen, melyet a településrendezési eszközökkel is biztosítani kell. Az országos jelentőségű természetvédelmi terület ezen kívül az említett Tájvédelmi Körzet bővítési területei.

6.1.2. Ex lege védett természeti területek

Tóalmás területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § (2) bekezdés alapján (ex lege) védett földvár található, mely a Tvt. 28. § (5) bekezdése szerint természeti emlékeknek minősül. A földvár területe a külterület délkeleti részén a kókai határnál (084 hrsz) található. A védett terület a település közigazgatási határán átnyúlik Kókára is, területén jelenleg erdő található. A földvár jelentősége elsősorban kultúrtörténeti értéke miatt lényeges, de élőhelyként is szolgálhat főként védett rovarok és madarak, illetve különböző növényfajok számára.

6.1.3. A Natura 2000 hálózat területei

Tóalmás területén az Európai Unió irányelvek alapján kijelölt, európai szintű védettségű ún. Natura 2000 területek is találhatóak. A Natura 2000 területek kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezi az országot. Tóalmás területén Natura 2000 hálózat átfedik az egyéb természeti - természetvédelmi kategóriák területeit. A területi lehatárolásokat az **2. mellékletben** bemutatott térképen ábrázoltuk.

Az európai közösségi jelentőségű Natura 2000 hálózatban érintett területek helyrajzi számai (hrszt): 03/2 - 03/26, 04/2 - 04/26, 05/1, 06/1, 06/2, 0133/44, 0133/46, 0133/51, 0133/54 - 0133/60, 0200/2 - 0200/16, 0217, 0218/8.

6.1.4. Országos jelentőségű ökológiai hálózathoz tartozó természeti területek

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (OTrT) megjelent az országos ökológiai hálózat övezete, melyet az OTrT 4. § (1) bekezdése szerint a településrendezési tervek készítése során is figyelembe kell venni. A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 23/A. § (2) bekezdése értelmében az országos ökológiai hálózat övezetét az érdekelt államigazgatási szerv állásfoglalása alapján kell a településrendezési tervben pontosítani.

A település területén lévő országos léptékű, természetvédelmi meghatározottságú területek az Országos (Nemzeti) Ökológiai Hálózat (NOH) területei. A NOH az alábbi három terület típusból áll:

1. magterület (MT), mely a legértékesebb, gyakran Natura 2000 es országosan védett terület is;
2. ökológiai folyosó (OF), mely értékes, gyakran egyéb védelmet nem élvező terület
3. puffer terület vagy puffer zóna (PT, PZ), melyhez kisebb természeti értékű területek tartoznak. Céljuk az értékesebb területeket kívülről érő hatások „ki pufferelése”, megóvása, védőterületként.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság javaslata szerint került az országos ökológiai hálózat övezete Tóalmás település területére eső része lehatárolásra. A település kül- és belterületén magterület, pufferzóna és ökológiai folyosó egyaránt megtalálható. Az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozó területek:

- a közigazgatási területen keresztül haladó Hajta patak kókai mellékágának völgye, illetve medre,
- a település déli területén lévő Tóalmási legelő területe,
- Boldogkóta puszta Tóalmás és Szentlőrincváta között,
- valamint a Zsámbok és Tóalmás közti patakmedrek.

Tóalmás közigazgatási területét érintő, az országos ökológiai hálózat által érintet területeket (és a felszín borítottságot) a **3. mellékletben** található térkép szemlélteti.

6.1.5. Helyi jelentőségű védett természeti területek

Andrássy-kastély és park

A kastély és parkja a település 491 hrsz területén található, kiterjedése 31 hektár. A kastélyparkot a kastély építésével egy időben (1894) kezdték kialakítani a Hajta patak árterében. A parkban őshonos és idegenhonos fafajok idős példányait találjuk, mely jelentős zöldterületi elem, az ökológiai hálózat fontos része.

6.1.6. Országos műemlék védelem alatt álló épületek

Tóalmás közigazgatási területén az alábbi műemlékvédelmi épületek találhatóak:

- Római katolikus templom szentélye (hrsz 555)
- Andrássy kastély, egykori SZOT üdülő (hrsz 491)
- Katona-kúria, egykori Állami gazdaság (hrsz 0218/7)
- Fő utca, Dózsa György utca, Rákóczi utca, Árpád utca, Ady Endre utca, Rét utca, Béke utca, Kossuth utca melletti telkek területe.

6.2. Levegőtisztaság-védelem

6.2.1. Zóna besorolás

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendelet és módosítói alapján az ország területét légszennyezettség szempontjából zónákban sorolja. Tóalmás község a „10. Az ország többi területe” nevű zónához tartozik. Ez a legkevésbé szennyezett országrészeket

tartalmazó területi kategória. A zónák típusait a 4/2011. (I. 14) VM rendelet 5. melléklete határozza meg az alábbiak szerint:

- *A csoport:* agglomeráció: a lakosság száma meghaladja a 250.000 főt vagy a népsűrűség több mint 500 fő/km²
- *B csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűrőhatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűrőhatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket, akkor a területet ebbe a csoportba kell sorolni.
- *C csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a tűrőhatár között van.
- *D csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van.
- *E csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- *F csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- *O-I csoport:* azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.
- *O-II csoport:* azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a hosszú távú célként kitűzött koncentráció értéket.

Az alsó és felső vizsgálati küszöbérték meghatározása a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló jogszabály szerint történik.

Zóna	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀ As	PM ₁₀ Fémek	PM ₁₀ BaP
10. „Az ország többi területe	F	F	F	E	F	O-I	F	F	D

2. táblázat A 10. számú légszennyezetségi zóna ismérvei légszennyező anyagokként

6.2.2. Háttér szennyezettség

Az Országos Meteorológiai Szolgálat által működtetett háttér-szennyezettség mérő hálózat legközelebbi állomása Kecskemét mellett található. A mérési adatok alapján a szennyező források által nem befolyásolt regionális háttér szennyezettsége Tóalmás területén az alábbi értékekkel jellemezhető:

	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀
µg/m ³	2	10	300	22

A releváns határértékeket az alábbi 3. és 4. táblázatokban foglaltuk össze.

Légszennyező anyag	Vesz. fokozat	Egészségügyi határérték (zárójelben a túllépés engedélyezett mennyisége) [µg/m ³]						Ökológiai határérték (éves) [µg/m ³]
		órás		24 órás		éves		
		H.é	T.h	H.é	T.h.	H.é.	T.h.	
SO ₂	III.	250	150	125(3)	-	50	-	20
NO ₂	II.	100	50%	85	-	40	50%	30
CO	II.	10.000	-	5.000	-	3.000	-	-
PM ₁₀	III.	-	-	50 (35)	50%	40	20%	-

3. táblázat A légszennyező anyagok egészségügyi és ökológiai határértékei

szenny. anyag	átlagol. időszak	tájékoztatási küszöbérték	Riasztási küszöbérték
		[µg/m ³]	
SO ₂	1 óra	400 (három egymást követő órában)	500 (három egymást követő órában, vagy 72 órán túl meghaladott 400)
NO ₂	1 óra	350 (három egymást követő órában)	400 (három egymást követő órában, vagy 72 órán túl meghaladott 350)
CO	1 óra	20.000 (három egymást követő órában)	30.000 (három egymást követő órában, vagy 72 órán túl meghaladott 20.000)
PM ₁₀	24 óra	75 (két egymást követő napon és a meteorológiai előrejelzés szerint javulás nem várható a következő napon)	100 (két egymást követő napon és a meteorológiai előrejelzés szerint javulás nem várható a következő napon)
Ózon (O ₃)	1 óra	180* (három egymást követő órában)	240 (három egymást követő órában, vagy 72 órán túl meghaladott 180)

4. táblázat A Tóalmás területén releváns légszennyező anyagok tájékoztatási és riasztási küszöbértékei

6.2.3. Tóalmás levegőminősége

Az Országos Levegőtisztasági Mérőhálózat a település területén sem manuális, sem automata mérőpont nem üzemeltet. Ezeket a mérőállomásokat jellemzően olyan települések kapják, amelyeknek emissziós forrásainak jelentősége ezt indokolják.

Ennek ellenére az interpolált értékek Tóalmás település aktuális levegő szennyezettségére vonatkozóan is hozzáférhetők a legszenyезes.hu oldalon.

Annak ellenére, hogy a település területére konkrét mérési adat nem áll rendelkezésre általánosságban megállapítható, hogy a község levegőminősége általában jó. A levegőminőséget leginkább az alternatív (vegyes, szén, illetve fa) fűtési rendszerek kibocsátásai, illetve hulladékégetés emissziója befolyásolja negatívan, főként PM10 szemcsék esetében. A negatív értékek kialakulásához ezen kívül a burkolatlan utak, a közlekedés és a mezőgazdasági tevékenységek járulnak hozzá jelentős mértékben.

Panaszos, időszakos bűzkibocsátással járó tevékenység a község húszüzeme.

6.3. Zaj és rezgésvédelmi jellemzés

Jelenleg nem áll rendelkezésre településen végrehajtott zajmérésekről szóló információ. A települést leginkább terhelő gépjármű forgalom adataiból lehet következtetni, illetve a helyszíni bejárások során lehet tapasztalni a tényleges zajhatást. A gépjármű forgalomra a teherjármű forgalom alacsony aránya jellemző a főközlekedési utakon, és a belterületen. A település szerencsésen nem szolgál folyosóként nagyobb átmenő forgalom számára. Tóalmáson vasútállomás nincs. A lakott területektől jelentős távolságban haladó vasút zaja is határérték alatt marad a lakóterületen.

A településen átmenő főút forgalma nem jelent számottevő zajforrást. A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. sz. mellékletének alapján a településen átmenő utak esetében az alábbi határértékeket kell figyelembe venni:

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM}^{kó}$ megítélési szintre* (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonalról és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Megjegyzés:

* Értelmezése a stratégiai zajtérképek és intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 3. számú melléklet 1.1. pontja és 5. számú melléklet 1.1. pontja szerint.

** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb, légszavaras repülőgépek, illetve 2,73 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb helikopterek közlekednek.

*** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb, légszavaras repülőgépek, 2,73 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb helikopterek, valamint sugárhajtású légijárművek közlekednek.

A területi funkciónak megfelelő, az üzemi és szabadidős tevékenységek megengedett zajterhelési határértékei Tóalmás területén:

$$L_{THnappal} = 50 \text{ dB (A) (06}^{00} \text{ - 22}^{00})$$

$$L_{THéjszaka} = 40 \text{ dB (A) (22}^{00} \text{ - 06}^{00})$$

Mivel a település közigazgatási területén nem működik olyan telephely, melynek üzemelése jelentős zaj, illetve rezgéshatással járna, így üzemi eredetű zajhatással nem kell számolni. Építési kivitelezési tevékenységből származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken attól függően változik, hogy az építési tevékenység időben mennyire elhúzódná. Az erre vonatkozó határértékek szintén említett rendelet 2. mellékletében található.

6.3.1. A csatornaberuházással kapcsolatosan végzett zajmérések

A szennyvíztisztító létesítések a Tóalmás településhez hasonló elhelyezkedésű Szentlőrincváta tervezési területén helyszíni zajszint méréseket végeztek. Az akkori mérések alapján megállapították, hogy az alap-zajszint értékek megegyeznek a hasonló területeken észlelt A-hangnyomásszintekkel.

6.3.2. Forgalomszámlálási eredmények

2015. évben Magyar Közút Zrt. megrendelésére a One Planet Mérnökiroda Kft. által készített forgalomszámlálás alapján a Tóalmást Tápiószecsővel összekötő 3106. számú úton, a számolt napok átlagában, a 4+000 szelvényben mért adatok alapján, kb. 1200 jármű/nap forgalommal kell számolnunk a település külterületén. A járművek döntő többsége motoros gépjármű és közel 75%-a személygépkocsi (894 db). Ezen felül kis tehergépkocsi 192 db, autóbusz 61 db, tehergépkocsi 16 db, Motorkerékpár 20 db, kerékpár 19 db, lassú jármű 2 db (fogat, traktor) volt.

6.4. Hulladékgazdálkodás

Jelenleg a Duna Tisza közti Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (DTkH) Nonprofit Kft., végzi a település hulladékszállítását és a hulladékok szakszerű feldolgozását.

6.4.1. A Hulladék közszolgáltatás Önkormányzati feladatai

A települési szilárd hulladékkezelési közszolgáltatással kapcsolatos önkormányzati feladatok és hatáskörök:

- 1.) a közszolgáltatás hatékony és folyamatos ellátásához haladéktalanul megadja a szükséges információkat és adatokat, a Begyűjtő és a Hulladékkezelő Közszolgáltató számára,
- 2.) vállalja a közszolgáltatás körébe tartozó és a településen folyó egyéb hulladékkezelési tevékenységek összehangolásának elősegítését,
- 3.) a településen működtetett különböző közszolgáltatások összehangolásának elősegítése,
- 4.) gyűjtőpontok kijelölése.

Tóalmás Község Önkormányzata a rögzített utcajegyzékben foglaltak szerint a Tóalmás Község közigazgatási területén fekvő ingatlanok tulajdonosainál keletkező

települési szilárd hulladék kezelésére kötelezően ellátandó közszolgáltatásként hulladékkezelési közszolgáltatást szervez és tart fenn. Ez a szolgáltatás kiterjed:

- 1.) a közszolgáltatás ellátására feljogosított hulladékkezelő (Begyűjtő) szállítóeszközéhez rendszeresített gyűjtőedényben, illetve a Begyűjtő emblémájával jelzett műanyag hulladékgyűjtő zsákban, a közterületen vagy az ingatlanon összegyűjtött települési szilárd hulladék rendszeres begyűjtésére és elszállítására;
- 2.) a települési szilárd hulladék ártalmatlanítását szolgáló létesítmény és a hozzátartozó gépek, berendezések, épületek működtetésére;
- 3.) begyűjtőhelyek (hulladékgyűjtő udvarok, átrakóállomások, gyűjtőpontok), előkezelő és hasznosító (válogató, komposztáló stb.) telepek és a hozzájuk tartozó gépek, berendezések, építmények működtetésére.

6.4.2. Ellátási körzetek

A helyi képviselő-testület a helyi kötelező hulladékkezelési közszolgáltatással ellátott területet körzetekre osztotta fel:

I. körzet: lakóterület, vagyis belterületi lakótelek és belterületi lakóházzal beépített ingatlanok

II. körzet: belterületi üdülőterület, vagyis ezen területrészen lévő nem lakás céljára szolgáló építménnyel beépített ingatlanok.

Az I. körzet szabványos gyűjtő edénnyel ellátott övezet, ahol a gyűjtő edényzetben gyűjtött hulladék begyűjtése és szállítása hetente egy alkalommal történik.

A II. körzetben, Tóalmás Község Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd hulladék kezelésére szervezett helyi hulladékkezelési közszolgáltatásról szóló 15/2012.(XII.28.) számú önkormányzati rendelete alapján a Begyűjtő emblémájával jelzett műanyag hulladékgyűjtő zsákok mellett, szabvány edénnyel történik a hulladék gyűjtése. A hulladék begyűjtésének és elszállításának rendje: hetente egy alkalommal, jelenleg keddenként történik.

I. körzetbe tartozó utcák:

Ady Endre utca, Arany János utca, Árpád utca, Attila utca, Bajcsy Zsilinszky utca, Béke út, Bóczkert köz, Deák Ferenc utca, Dózsa György utca, Dózsa György köz, Erdő

utca, Fő út, Fő tér, Fűzfa utca, Határ utca, Jókai utca, József Attila utca, Kókai utca, Kossuth Lajos utca, Kölcsey utca, Liget utca, Moszkva utca, Nóra utca, Petőfi utca, Rákóczi út, Rét utca, Szabadság utca, Széchenyi utca, Szőlő utca, Táncsics Mihály utca, Tavasz utca.

II. körzetbe tartozó utcák:

Boglárka utca, Csillag utca, Fürdő utca, Honvéd utca, Kemping utca, Napsugár utca, Nefelejcs utca, Nyár utca, Patak utca, Remény utca, Rezeda utca, Sóvirág utca, Strand utca, Szivárvány utca, Üdülő utca, Virág utca.

6.4.3. Az ingatlantulajdonosok jogai és kötelezettségei

Az ingatlantulajdonos, akinek ingatlanán települési szilárd hulladék keletkezik, köteles az ingatlanon folytatott gazdasági tevékenysége során keletkezett települési szilárd hulladéktól elkülönítetten gyűjteni és arra a közszolgáltatást igénybe venni.

Az ingatlanokon elhagyott hulladékok kezelési kötelezettsége a hulladék tulajdonosát, ha személye nem állapítható meg, akkor az ingatlan tulajdonosát terheli.

c) A közterületen szervezett rendezvény során keletkezett hulladék tárolásáról, szállításáról, ártalommentes elhelyezéséről a Begyűjtővel kötött külön szerződés alapján – a rendezvény szervezője köteles gondoskodni.

Az ingatlantulajdonos jogosult:

- házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés igénybevételére
- a település közterületén elhelyezett szelektív hulladékgyűjtő pontot térítésmentesen igénybe venni, amely a községüzemeltetési iroda udvarán található.
- lomtalanításkor a hulladékot a Begyűjtő által hirdetmény útján előzetesen megjelölt helyen és időpontban kihelyezni elszállítás céljából.

Az ingatlantulajdonos köteles:

- a) az ingatlanán keletkező vagy birtokába került települési szilárd hulladékot az elszállításra való átvételig gyűjteni, illetve tárolni, illetve a begyűjtésre feljogosított Begyűjtőnek átadni,
- b) a szilárd hulladék gyűjtésére a rendszeresített szabványos gyűjtő (kék színű, sárga fedelű csomagolási hulladék gyűjtésére alkalmas) edényzetet, illetve házhoz menő

szelektív gyűjtés esetén a hivatalos emblémájával ellátott jelzett műanyag zsákokat használni,

- c) a hulladék gyűjtése során el kell kerülni, hogy a hulladék a közegészséget, mások életét, testi épségét, egészségét, jó közérzetét veszélyeztesse, a község természetes és épített környezetét ne szennyezze, a növény-és állatvilágot ne károsítsa, a közrendet és a közbiztonságot ne zavarja,
- d) amennyiben a szabvány edény telítettsége miatt nem elhelyezhető mennyiségű hulladék keletkezik, úgy az I. körzetben élő ingatlanulajdonosok a Begyűjtő által rendszeresített műanyag zsákban, illetve szabványos gyűjtőedényzetben helyezhetik ki a többlethulladékot.

A II. körzetben kizárólag a Begyűjtő emblémájával ellátott fehér színű műanyag hulladékgyűjtő zsákban helyezhető ki a hulladék. A jelzett zsák ára tartalmazza a települési szilárd hulladék begyűjtés, szállítás és ártalmatlanítás költségeit.

6.4.4. A begyűjtő edényzet méretei

A minimális szerződéskötési kötelezettség ingatlanonként 60 liter/hét. A felső határt az ingatlanulajdonosok határozzák meg. A gyűjtéshez igénybe vehető szabványos gyűjtőedények méretei lehetnek: 60 literes (max 18 kg), 80 literes (max. 25 kg), 120 literes (max. 45 kg), 240 literes (max. 83 kg), 770 literes (max. 270 kg) és 1100 literes (max. 338 kg) edény. A szolgáltató szerződéses kötelessége a gyűjtőedények ürítését megfelelő gyakorisággal ellátni.

6.4.5. Szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív zöldhulladékot zsákos rendszerben, a csomagolási hulladékot hulladékgyűjtő edényzetben gyűjtik. A szolgáltatás keretében a szolgáltató feladata az elkülönítve elhelyezett hulladéktípusok (műanyag, papír, fém) begyűjtését megszervezni és a szolgáltatást folyamatosan ellátni. A közszolgáltató a házhoz menő szelektív gyűjtést végez csomagolási hulladék és zöldhulladék esetében. Amennyiben a lakosok további szelektív hulladék elszállítását kérik, akkor a kiadott mennyiségen túl további rendszeresített hulladékzsákokat vásárolhatnak. Az üveg elkülönített gyűjtése a Rákóczi utcai szelektív konténernél történik, amely rendszeresen elszállításra kerül. A komposztálható, illetve biológiailag lebomló hulladékokat szintén zsákos rendszerben szállítják el, de van lehetőség arra is, hogy a felesleget a lakosság a

nagykátai hulladékudvarban helyezze el. Ez esetben a beszállított hulladék eredetét, származási helyét, főbb összetevőit a szállítás idejét a beszállítónak meg kell adnia.

6.4.6. Hulladékudvarok

A DTkH által üzemeltett legközelebbi hulladékudvar Nagykátán található. Itt szelektíven gyűjtött veszélyes (pl. festék, növényvédőszer, akkumulátor) és nem veszélyes (pl. elektronikai hulladék, építési törmelék, gumiabroncs) hulladékok egyaránt elhelyezhetők. A hulladékudvar igénybevétele minden olyan lakos számára térítésmentes, aki felmutatja a DTkH Nonprofit Kft. szolgáltatási területéhez tartozó településre vonatkozó lakcímkártyáját, a hulladékszállítási számláját (vevőazonosító igazolására) és a befizetést igazoló bizonylatot (csekk, átutalási megbízás).

A tóalmási lakosság ezen kívül, hulladékgyűjtési akciók keretében, évente egy-egy alkalommal, előre meghirdetett helyszínre, hozhat be gumiabroncs, és elektronikai hulladékokat is.

6.4.7. Lomtalanítás

A lomtalanítást a Begyűjtő szervezi évente két alkalommal, maximum 3m³ mennyiségig lehetséges, külön díj felszámítása nélkül. Különdíj ellenében a mennyiség bővíthető. A lomtalanítás során csak a lakóépületekben (illetve üdülés és pihenés céljára használt épületben) alkalmilag képződött és felhalmozódott települési szilárd hulladék szállítható el, amely a rendszeresített gyűjtőedényzetben méret, illetve mennyiség miatt nem helyezhető el a rendszeresített hulladékjáratok során.

6.4.8. Gyűjtőedényzetre vonatkozó előírások

A szervezett közszolgáltatást igénybevevők számára a közszolgáltató szállítóeszközeihez rendszeresített szabványos hulladékgyűjtő edények, konténerek, valamint a Begyűjtő emblémájával ellátott műanyag hulladékgyűjtő zsákok használata kötelező. Az elmúlt időszakban megtörtént új edényzetek beszerzése, valamint ezek cseréje is a településen. Használatuk inentől kötelező.

6.4.9. Közterületek tisztasága

A közterületek tisztán tartását a Tóalmás Önkormányzata végzi. A forgalmasabb gyalogos közlekedési csomópontokon (buszmegálló, iskola, templom, közösségi ház,

sporttelep stb.) hulladékgyűjtő edényzetek kerültek kihelyezésre melyet az önkormányzat dolgozói rendszeresen ürítenek, karban tartanak. Vizsgálatunkkor összességében Tóalmás tiszta, rendezett településként jelenik meg látogatói számára.

6.4.10. Felhagyott hulladéklerakók, illegális lerakások

A település területen található, egykor a 0133 hrsz alatt működő állathulladék-emésztő verem bezárásra került. Az 51/3 hrsz-ú ingatlanon található egykori települési hulladéklerakó szintén bezárt. A 0171/25 hrszú területen folytatott illegális szennyvízleürítést az Önkormányzat a 06/2008. (IV. 25) számú rendeletében megtiltotta. 2011-ben a rekultivációs terv elkészült. Tóalmás Község Önkormányzata a rekultivációs tervek elkészültét követően létesített monitoring kutak mérési eredményeit a Technovíz Kft. akkreditált laboratóriumának bevonásával évenként ellenőrzi.

A település külterületein sok esetben fedezhetők fel illegális kis mennyiségű hulladék lerakások, amelyek a veszélyességükön túl a táji értékeket (pl. hulladéklerakások a védett gyepterületeken) is jelentősen rombolják.

6.4.11. Speciális hulladékféleségek

Az egészségügyi hulladékok előfordulása a helyi háziorvosi, fogorvosi és védőnői szolgálathoz köthetően fordul elő. Ezen hulladékok kezelését a szolgáltatókkal szerződésben álló hulladékátvevő és kezelő cég végzi.

Az állati hulladékok átvételére az ATEV Zrt jogosult. Tekintettel arra, hogy az elmúlt években a nagyobb létszámú állattartás jelentősége jelentősen csökkent az ilyen típusú hulladék elhelyezéséből adódó probléma sem jelentős. Az elhullott állati tetemek elhelyezése az állattartó gazdálkodók felelősége.

6.5. Közműellátás

Tóalmás közműellátása az elmúlt évtizedekben folyamatosan fejlődött. A település már beépített területén - az üdülőövezet kivételével - a közműellátottság teljes, amelynek keretében biztosított a vezetékes ivóvíz ellátás, a villamosenergia ellátás, a gázellátás, a vezetékes távközlés, a nyílt árkos csapadékvíz elvezetés és a közcsatornás szennyvízelvezetés.

6.5.1. Ivóvízellátás

A vízellátás bázisa a település területén fúrt rétegvízutak. A megfelelő vízellátás biztosítására víztározó és két 700 m³-es torony (hidroglobus) üzemel, amely a hálózatban a szükséges víznyomást biztosítani tudja. A hálózati rendszerben víznyomásproblémák nincsenek. Tóalmás vízellátásával kapcsolatban sem vízellátási, sem víznyomást érintő problémák ezidáig nem ismertek. Az ivóvíz-szolgáltatást és a szennyvízelvezetést a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. végzi, a belterületi csatornázottság mértéke 90% feletti.

6.5.2. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Közművek vonatkozásában a csapadékvíz elvezetés tekinthető a legkevésbé rendezettnak. A településre jellemző zárt és nyílt árkos rendszerű csapadékvíz elvezetés illetve szikkasztás, ahol kialakított, ott sem mindenhol biztosítja a megfelelő vízelvezetést. A felszíni vizek befogadója a település területén áthaladó Hajta patak.

Az 1970-es években kezdődött belterületi vízrendezés során kiépült nyílt- és zártszelvényű csapadékvíz elvezető hálózat a település akkori méretének megfelelően került kiépítésre. Az összegyűjtött csapadékvíz befogadója a Hajta patak.

Az utcák víztelenítése jelenleg főleg nyílt árkos módon történik, az árkok egy vagy kétoldali kiépítettségűek. Az árkok hidraulikai összehangoltsága nem jellemző, néhány út mentén szikkasztó árkokban gyülik össze esők esetén a csapadékvíz. Egyes területeken nagycsapadékos időszakokban az árvízi elöntés veszélye is fennáll.

A településen az árkok nagy része burkolatlan, ezek a csapadékvizeket jól-rosszul elvezetik, vagy pedig bennük a vizek elsikkadnak. Burkolt árok csak kevés található. Szükséges lenne a teljes település belterületét érintő csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása, melyre az önkormányzat ezidáig három alkalommal nyújtott be pályázatot. Ezeket azonban két alkalommal fedezethiányra hivatkozva, egy alkalommal a közútkezelő kezelésében lévő út érintettsége miatt utasítottak el.

A felszíni csapadékvíz-elvezetés problémái döntő többségben az üdülőövezetben találhatóak, mivel nem megfelelőek a vízelvezető árkok, és sok helyen betemették azokat. Az üdülőterület talajvíz szintje nagyon magas, a település legmélyebben fekvő része, ahonnan a Hajta-patakba történő csapadékvíz elvezetés csak átemelő szivattyúkkal lehetséges.

6.5.3. Szennyvízkezelés

Tóalmáson a vízellátó és gázellátó hálózat már korábban kiépült, de a település egészen 2015-ig olyan szennyvízcsatorna hálózattal nem rendelkezett, amellyel az ingatlanoknál keletkező szennyvizet korszerű módon lehetett volna elvezetni és egy helyi vagy regionális szennyvíztisztító telepen megtisztítani. A keletkező szennyvizet az ingatlanok telkein zömmel elszikkasztották, illetve zárt szennyvíztározó medencékben tárolták, amelyekből az összegyűlt szennyvizet szippantó kocsikkal leürítő helyre szállították. A magyarországi gyakorlatnak megfelelően azonban a zárt szennyvíztározó medencék gyakran nem voltak vízzáróak, belőlük a szennyvíz a talajba és azon keresztül a talajvízbe kerül, amivel a talaj, és hosszabb távon a rétegvizek elszennyezését és elnitratosodását okozta. Még nagyobb környezetszennyezési problémát jelentettek a szennyvizet ásott kutakba való bevezetése, mert ezzel a mélyebb vízadó rétegeket koncentráltan szennyezték.

Az üdülőterületen a szennyvízcsatorna-hálózat nincs kiépítve, annak ellenére, hogy a települési szennyvízcsatorna-hálózat indulásakor annak tervezése megtörtént. Ki kellett hagyni a kivitelezést a tendertervek közül, ugyanis az Európai Unió által kiírt pályázat előírásai ezt nem tették lehetővé: Ebben az esetben a kiíró csak a lakótelkekre biztosította a támogatást.

6.5.4. A Tápió Menti Régió szennyvízelvezetése

A fent bemutatott környezetszennyezési probléma megoldására a település Önkormányzata a régió településeivel együttműködve szennyvízcsatorna hálózat és tisztító telep kiépítését határozta el. Tóalmás a Tápió Menti Régió Szennyvízelvezetés című KEOP 1.2.0/2F-09-2009-0021 azonosítószámú nagyprojekt 1. szennyvízelvezetési agglomerációjában a szomszédos Szentlőrincváta, Jászfelsőszentgyörgy és Szentmártonkáta településekkel együttműködve, Szentlőrincváta közigazgatási területén közös regionális tisztítótelepet létesítettek. A szennyvíztisztító telep 2015. év szeptemberétől üzemel.

Tóalmáson elválasztott rendszerű szennyvízgyűjtő hálózatot létesítettek. A hálózat, az üdülőterületi részeket kivéve, a belterületi részekben kiépült. A rendszer koncepciója szerint a települési végátemelőkbe leginkább gravitációs úton vezetett szennyvíz mennyiség a regionális rendszereken keresztül jut el az alkalmasan telepített

szennyvíztisztító telepekre. A regionális telepek elhelyezkedést a gravitációs vonalvezetésen túl a kistérségi szennyvíztisztítók elhelyezkedése befolyásolta.

Az 1. agglomerációhoz tartozó regionális vezeték hossza:

	D90	D110	D110 PN10	D125	D125 PN10	D140	D140 PN10	D160	D160 PN10	D180	D200
	nyomóvezeték										
Mennyiség	-	-	-	-	1626,6	8207,4	-	-	-	1616,7	7912,7

A regionális vezetékek helyszínrajzi vonalvezetése kijelölésekor az alábbi környezetvédelmi szempontok érvényesültek:

- A vezetékek lehetőség szerint elkerülik a természetvédelmi területeket
- Vízfolyások melletti vonalvezetés esetén karbantartó sávot hagytak szabadon. A vízfolyás alatt acél védőcsövezéssel a mederfenék alatt 1,5 méter takarással történt, vagy jelentősebb mélység esetén csőhíddal.
- Utak mellett, közterületen vezették, úgy, hogy az utakat szegélyező fasorokat a vezetéképítés ne károsítsa.
- A vasutat a vezeték lehetőség szerint egyszer derékszöghöz közelítve metsze.

A szennyvízcsatorna hálózatot nyomott rendszerrel építették ki, a rendszeren szennyvízátemelő berendezés és nyomóvezetékek is üzemelnek.

6.5.5. A szentlőrincikáti szennyvíztisztító

A nyers szennyvíz Tóalmás, Jászfelsőszentgyörgy, Szentmártonkáta és Szentlőrincikáta településekről érkezik. (A négy településen ma már több mint 13 ezer lakos él.) A szennyvíz tartózkodási idejével kapcsolatos elvárás: maximum 6 óra.

A szentlőrincikáti szennyvíztisztító telep kapacitása 1400 m³/nap (12917 LE). A szippantott szennyvíz fogadási kapacitás 50 m³/nap (1250 LE). A telepen szakaszos (Sequencing Batch Reactor, SBR) működésű eleveniszapos reaktor technológiával biológiailag tisztítják meg a szennyvizet, miután a mechanikai tisztítási rendszereken keresztülment. Az SBR technológia lényege, hogy egy reaktortérben lejátszódó, de időben elválasztott, ciklikusan ismétlődő szennyvíztisztítási fázisokból áll. A tisztítási folyamatok általában egymás után a következők: anaerob, aerob, anoxikus, aerob. A szennyvíztisztítás teljes oxidációs eljárással valósul meg, szimultán nitrifikációval és denitrifikációval. Foszforkicsapathoz a biológiai folyamat során valósul meg, de amennyiben szükséges a teljes tisztításhoz vas-szulfátot alkalmaznak. A biológiai

lebontáshoz szükséges eleveniszap recirkulációs rendszerben kering. A stabilizált fölösiszapot gépi víztelenítéssel állítják elő.

A technológia fő elemei:

- 1.) gépi rács
- 2.) légbefúvásos uszadék és homokfogó
- 3.) kombinált biológiai műtárgy (SBR működés)
- 4.) fölösiszap sűrítő és tároló iszapsiló
- 5.) fertőtlenítő medence
- 6.) iszapvíztelenítő rendszer

A kommunális szennyvíz a puffer funkciót ellátó fogadó és tároló tartályba kerül. Ezt követően kezdődik a tisztítási folyamat, amely mechanikai és biológiai tisztításból áll. A mechanikai tisztítás kétfázisú: a gépi tisztítású rácsot légbefúvásos uszadék és homokfogó berendezés követi. A gépi rács célja, hogy a csatornahálózatból befolyó, valamint a szippantott szennyvízből beszállított szennyvizek (input) mechanikai tisztítását elvégezze, a rács méreténél nagyobb szilárd részeket leválassza. Az ún „rácsszemét” külön erre a célra rendszeresített edényzetben kerül gyűjtésre és szállítás előtti tárolásra. A külön gyűjtött rácsszemét fertőzőképessége miatt veszélyes hulladéknak minősül, de ezen a telephelyen lehetőség van a rácsszemét klórozására, ami így hulladéklerakón elhelyezhető. A rács után a bejövő szennyvíz a homok és uszadékfogó berendezésre kerül. Az itt átvezetett, mechanikailag megtisztított szennyvíz könnyen ülepedő szilárd szennyezőinek leválasztása kiülepítéssel történik. A homokfogó berendezések ürítésére (az üledék eltávolítására) a homokfogó tartályok telítettségét követően kerül sor. A homokfogóból származó üledék szintén fertőzőképes, a rácsszeméthez hasonlóan, kezelést követően kerülhet tárolásra és elszállításra. Ezt követően kerül a mechanikailag tisztított szennyvíz az osztóműre amely a szennyvizet az két kombinált reaktorra vezeti. A felszín feletti kombinált reaktorok feladata egyrészt a szennyvíz ülepedése, a biológiai tisztításhoz szükséges aerob állapot megteremtése és fenntartása, valamint az iszap rész stabilizálása és ülepedése. A kombinált reaktorokban az említett munkarészeket a reaktoron belül egymást követően végzik. A műtárgy magában tartalmazza a levegőztető madencét, az utóülepítőt, a gépi kotrót, a levegőztető rendszert, a víz alatti keverőket és oldott oxigén mérőket. Az egymás után kapcsolt funkciók számítógépes vezérléssel követik egymást: levegőztetés, ülepedés, aerob iszapstabilizálás, elválasztás. A szennyvíz

szerves komponenseinek lebontása a levegőztető térrészben történik. A levegő bejuttatását ún. mélylégbefúvós rendszeren keresztül a telep kompresszorai végzik. A levegő bejuttatása a levegőztető blokk aljában lévő membráncsöves injektálással történik. A levegőztetés után a szennyvíz biomassa szétválasztása a kombinált reaktorban befüggesztett Dortmundi típusú utóülepítő térben megy végbe. Az leválasztott fölösiszap az iszapsűrítőbe kerül. Az iszapsűrítő feladata a biológiai fokozatban keletkező szennyvizek fölösiszapjának stabilizálása és gravitációs úton történő sűrítése. Az iszapstabilizálóból és -sűrítóból származó szennyvíz reciklációs ágon vezetődik vissza a levegőztető térbe. A víztelenített iszap a fedett, betonozott iszaptároló kapacitásától függően kerül elszállításra. A tisztított szennyvíz szükség esetén a telepen lévő labirint medencében fertőtleníthető, majd ezt követően a Zagyva folyó 85+000 fkm szelvényénél kerül bevezetésre, szivattyús megoldással.

A rendszer a fentiek mellett tartalmazza a biológiai nitrogén és vegyszeres foszforeltávolításhoz szükséges reaktortereket és berendezéseket.

Egy-egy technológai egység esetében szükséges javítás, illetve karbantartás a technológiai elemek megkerülésével, részleges üzemvitelben lehetséges. Ilyen alkalmakkor a tisztítástechnológia csökkentett hatékonyságú. A csatornahálózat szennyvízviisszatartó kapacitását figyelembe véve a szennyvíztisztító üzem teljes kizárása kb. 24 órán keresztül lehetséges.

A szennyvíztelep kialakításakor 1400 m³/nap szennyvíz és 50 m³/nap csapadék befogadására tervezték. A tisztított szennyvíz minőségére előírt határértékek a szentlőrinc-káti telep esetében:

pH	6,5 -8,5
KOI	50 mg/l
BOI ₅	15 mg/l
összes lebegőanyag	30 mg/l
NH ₄ -N	2 mg/l
N _{össz}	15 mg/l
P _{össz} ,	0,7 mg/l
Szerves oldószeres extrakt (SZOE):	2 mg/l

A telepre beérkező szennyvíz paraméterei az ellenőrző mérések alapján jelenleg elmaradnak a tervezettől. A Környezetvédelmi Program készítése során a részünkre átadott információk alapján a szennyvíztelep kibocsátási értékei jelenleg nem haladják meg a hatóság által előírt (fent bemutatott) határértékeket.

A szennyvíztelepen történt látogatás alapján a beérkező szennyvíz minőségét befolyásoló problémák lehetnek a csatornahálózat egyes területeinek nem gravitációs vezetése, a hálózat egyes elemeinek könnyű elakadása, dugulása, a lakossági egyedi berendezések sorozatos meghibásodása, ami a berendezések elhasználódásán túl az egyedi felhasználók gondatlanságához is köthető (pl. nem a hálózatba való anyagok a szennyvízként történő ürítése).

6.5.6. Energia felhasználás

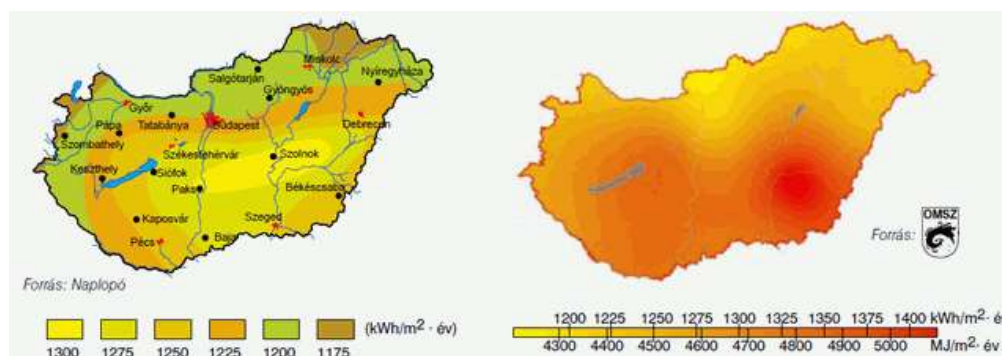
Tóalmás közműellátottságának vizsgálatára pontos számszerű adatok a statisztikai évkönyvekből állnak rendelkezésre. A statisztikai adatokat elemezve megállapítható, hogy a település lakásállományának majdnem 100 %-a rendelkezik villamosenergia ellátással. A település villamosenergia ellátásának szolgáltatója az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. (MVM ÉMÁSZ Áramhálózat Kft.) és az EON Energiamegoldások Kft.

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes energiahordozók használata, bár a vezetékes földgáz megjelenésével párhuzamosan szorul ki általában a települések energiaellátásából, még ma is jelentős szerepet töltenek be a települések, így Tóalmás energiaellátásában is.

A földgáz megérkezése gyökeresen megváltoztatta a település korábbi energiaellátását. A villamosenergia továbbra is a világítás és technológiai, erőátviteli célú energia igények kielégítését szolgálja. A földgáz komplex hasznosításával a termikus energiaigények teljes körű kielégítésére alkalmas, felváltva a környezetet erősebben szennyező nem vezetékes energiahordozók szerepét. Tóalmás földgázellátásának szolgáltatója az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. (MVM FŐGÁZ Földgázhálózati Kft.) Az utóbbi években a földgáz árának növekedése a vegyes, vagy más (pl. tűzifa, szén) alapanyagú tüzelőberendezések elterjedésének ismét kedvezett.

Az átfogóbb területrendezési tervek, a természeti adottságok ismerete alapján a megújuló energiahordozók közül a szélnek, a geotermikus és a napenergiának van, illetve lehet jelentősebb szerepe, energiagazdálkodási szempontból. Az átfogó tervek jelzik, hogy a település térségében a termálvíz kincs hasznosítási lehetősége is természeti adottság. A termálvíz hasznosításának elsődlegesen idegenforgalmi jelentősége van, energiagazdálkodási szempontból hasznosítása csak másodlagos lehet.

Az Alföld, a Duna-Tisza köze természeti adottságaként kezelhető, hogy az országra készített korábbi vizsgálatok szerint a napenergiát gazdaságosan hasznosítható területként jelölték Tóalmás térségét is. A passzív napenergia-hasznosítás az épületek tájolásával érhető el. Ezt nagyon jól lehet hasznosítani új épületek elhelyezésénél, az új épületek jól megtervezett telepítésével. Az épület kedvezőbb tájolásán kívül egyéb építészeti elemek alkalmazásával, tudatos növénytelepítéssel fokozni lehet a hasznosítható napenergia mennyiségét. Jelentős vezetékes energiafogyasztás takarítható meg, ha az új, még beépítetlen térségek beépítési tervei a passzív napenergia hasznosítására törekedve készülnek. Nagyon fontos a továbbtervezés során ennek a szemléletnek a figyelembe vétele. A kedvező fekvésű napos területeken 2000 körüli napsütéses órányi napenergiát lehet hasznosítani.

A napenergia használata időjárás-függő, ezért a vezetékes energiahordozóval történő ellátást nem helyettesíti, csak az éves vezetékes energiafogyasztást csökkenti.

A szélenergia hasznosítási lehetőségét is kínálják a tágabb térségben végzett előzetes mérések. A szélenergia hasznosítására is ugyanaz vonatkozik, mint a napenergia hasznosítására, hogy lehetősége időjárás függő, ezért a hagyományosan használt

energiahordozóval történő ellátás beruházása nem takarítható meg, csak a felhasználása csökkenthető, s ezzel a levegőtisztaság növeléséhez lehet hozzájárulni. Meg kell említeni a megújuló energiahordozók között a hőszivattyú alkalmazásával a föld energiájának a hasznosítási lehetőségét is. Ez is egyedi berendezés, az egyes telkeken belül jelenthet kedvező megoldást. Ezek alkalmazási igényéről a továbbtervezés során lehet dönteni, a településrendezési tervet nem befolyásolja.

6.5.7. Elektronikus hírközlés

Vezetékes hírközlési létesítmények

A hálózat jellemzően oszlopokra szerelt légkábellel épült. Meg kell jegyezni, hogy a távközlési hálózat számára önálló, saját oszlopsort helyeztek el. Így az utcákban jellemzően két oszlopsor található. Ezekben az utcákban az utcafásítás lehetőségét nehezítik az oszlopsorok.

A vezetékes távközlés bár műszaki megjelenésében közmű jellegű, szolgáltatása alanyi jogon történik. Ezért az igénylők ellátása is egyéni elbírálással, egyéni szerződéskötés alapján történik. A szükséges hálózatfejlesztést a szolgáltató saját beruházásként valósítja meg.

Vezeték nélküli hírközlési létesítmények

A távközlési ellátottságot lényegesen növeli a mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs. Tóalmáson valamennyi vezetékek nélküli táv- (Telecom, Yettel, Vodafone, Digi) és hírközlési szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

6.6. Nagyobb környezethasználó üzemek bemutatása

Tóalmás közigazgatási területén több, a MOL Nyrt. tulajdonában lévő szénhidrogén (kőolaj) termelvény kitermelő kút is található, mely jelentős környezeti hatással bírhat, azaz működéséhez a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság által kiadott környezetvédelmi engedély vagy egységes környezethasználati engedély szükséges. Ezekon felül jelentős ipari létesítmény jelenleg nincs.

7. KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK, VALAMINT KÖRNYEZETI CÉLÁLLAPOTOK

7.1. A környezetvédelmi program alapvető célkitűzései

A környezetvédelmi program alapvető célkitűzése a fenntartható gazdálkodás szükséges legfontosabb környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági feltételek kialakítása és a környezetvédelem stratégiai feladatainak meghatározása. Ehhez konkrét beavatkozásokra, bizonyos tevékenységeket ösztönző, másokat korlátozó szabályozásra van szükség. A környezetvédelmi program célja nemcsak a legfontosabb környezeti problémák feltárása, hanem azok megoldása is, természetesen a megfelelő logikai sorrendben. A helyi, települési környezetvédelmi programban figyelembe kell venni a Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseit is.

„A Nemzeti Környezetvédelmi Program fő céljai:

- a) az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése; a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása;
- b) az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése, a természetes rendszerek és természeti értékek megóvása, fennmaradásának biztosítása, a bioszféra sokszínűségének megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk megőrzése;
- c) a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek figyelembevétele, a lételemnek tekintett természeti erőforrásokkal (víz, föld, levegő) való takarékos, értékvédő gazdálkodás, ezeknek a következő nemzedékek számára való megtartása;
- d) az előzőekkel összefüggésben a gazdasági fejlődés és a környezet harmonikus, az ésszerű környezet-igénybevételre és a minimális környezetkárosításra törekvő viszonyának megvalósítása.

A Program prioritásait úgy kell meghatározni, hogy közben állandóan figyelembe vegyük a környezet egészét, összefüggő rendszerjellegét. A környezet állapotában végbemenő változásokat két, bizonyos fokig ellentétes tendencia jellemzi.

Egyfelől az állapot egésze hosszabb időt tekintve folyamatosan romlik (életkilátások romlása, szennyezett ipartelepek számának növekedése stb.). Másfelől egy sor szakterületen vagy egy-egy regionális és helyi kérdésben kimutathatóan jelentős

javulás történt, amely a gazdasági visszaesésnek és szerkezetváltásnak is köszönhető (például a kén-dioxid kibocsátás, vagy egy-egy ipari régió összkibocsátása terén). A környezet védelmének kérdésében bizonyos területeken jelentős előrelépés történt mind a szabályozást, mind a közvetlen beruházásokat illetően, de még nem alakult ki átfogó és a döntések részévé váló környezetvédelmi cél- és eszközrendszer. Mindezek alapján a következő fő szempontokat kell figyelembe venni:

- a) az ország jelentős természeti erőforrásokkal, környezeti értékekkel rendelkezik, amelyek védelme gazdasági érdek is;
- b) a korábbi évtizedekben jelentős környezeti értékvesztés történt, ezek hazai, regionális, illetve globális környezeti problémákra vezethetők vissza;
- c) a már érvényben lévő nemzetközi környezetvédelmi szerződések és együttműködések számos feladatot jelentenek a környezetvédelem számára;
- d) számottevő mértékben a káros környezeti hatásoknak is tulajdoníthatóan az emberi egészség és a természeti értékek védelme nem kellőképpen megoldott; a helyzet különösen kritikus akár a halálzási és megbetegedési mutatókat, akár a természeti értékek alakulását vizsgáljuk;
- e) nagyon erősek azok a háttértényezők, amelyek a káros környezet-egészségügyi hatásokat súlyosbítják (stresszhelyzetek, túlterheltség, fogyasztási szokások stb.).

A problémák megoldása szempontjából alapvető jelentőségű a társadalmi részvétel, a tudatformálás, a lakosság megfelelő tájékoztatása.

A problémák ismertetését követően az általános célkitűzések megfogalmazása az adott terület, szakágazat számára a problémák megoldásának fő irányait jelenti. A konkrét cél, illetve a cselekvési irányok a számszerűsíthető célállapotokat, azonosítható tartalmú feladatokat határozzák meg a Program hatéves időszakára.”

7.2. A települési környezetvédelmi program céljai területenként

A Nemzeti Környezetvédelmi Program külön fejezetben foglalkozik a települési környezet védelmével az elérni kívánt célok között. Célállapotként egy kevesebb környezeti eredetű stresszhatást közvetítő, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet hosszabb távú kialakítását jelöli meg.

Ennek megfelelően az általános településkörnyezeti célok a következők:

- A települési légszennyezés csökkentése az önkormányzatok környezetvédelmi programjainak megfelelően;

- A települések csatornázottságának, szennyvíztisztításának és speciális szennyvízkezelésének fejlesztése, az ivóvízbázisok védelme;
- A szelektív hulladékgyűjtés elterjedésének megőrzése, a települési szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása, valamint a településtisztasági feladatok ellátásának fejlesztése;
- A településeken a környezeti zaj- és rezgésterhelés egészséget és közérzetet veszélyeztető hatásainak csökkentése;
- A települési zöldfelületek lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban, a belterületi zöldfelületek kiterjedésének szinten tartása, illetve növelése elsősorban a nagyvárosokban, de kisebb településeken is. A sport- és rekreációs szerepű létesítmények és területek kiemelt gondozása és fejlesztése;
- A lakosság bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába;
- A települési kép és a települések általános tisztaságának a javítása, ennek érdekében többek között programok kidolgozása, intézkedési tervek megvalósítása;
- A települések területén található természeti értékek, élőhelyek védelme és sokszínűségének megőrzése;
- A településrészek - különösen a történelmi településközpontok, településmagok - rehabilitációja, revitalizációja;

A programban Tóalmáson különös figyelmet kell fordítani az alábbi témakörökre: felszíni és felszín alatti vizek minőségének megőrzése, javítása; korszerű hulladékgazdálkodás megtartása valamint fejlesztése; teljes körű csatornázottság ösztönzése; az úthálózat, közlekedés, a közlekedésből eredő ártalmak mérséklése; a környezetvédelmi szempontokat érvényesítő ipar-politika folytatása, a természetközeli élőhelyek megőrzése és fejlesztése, klímavédelem.

Általánosságban elmondható, hogy a jelenlegi állapot megőrzése Tóalmás esetében az első és legfontosabb feladat, majd a megőrzés biztosítottasága esetén a javítás lépései következhetnek. A következő részben tárgyaljuk az egyes természetes környezeti elemekre, a települési (épített) környezet elemeire és az egyes önálló környezeti területekre vonatkozó célállapotokat:

Az emberi egészség védelme

- A jó levegőminőség megtartása vagy javítása az átmenő forgalom növekedésének ésszerű kezelésével;
- A lakosság egészséges ivóvízellátása;
- A pihenés, rekreáció, sportolás lehetőségeinek gyarapodása a faluban;
- A pollenek okozta allergiás megbetegedések visszaszorítása.

Klímavédelem

- A klímatudatosság intézményi és közösségi fejlesztése, terjesztése
- A klímaváltozás lehetséges jövőbeni hatásainak felmérése
- A klímaváltozás lehetséges negatív hatásainak elkerülése (mitigáció, adaptáció)

Földtani közeg védelme

- A termőföld mennyiségi megőrzése, védelme. A talaj pusztulásának lassítása. Szélerózió elleni védekezés, a vízerózió hatásának csökkenése;
- A termőföld minőségi megőrzése, védelme. A talaj szerkezetének megőrzése, javulása; a puffer-kapacitás fennmaradása, a termőképesség megőrzése. Összefoglalva a talaj multifunkcionalitásának megőrzése, helyreállítása.;
- Az önkormányzati tulajdonba, feladatkörbe tartozó esetleges talajszennyezések megismerése, felszámolása kapcsolódva a felszín alatti vizek tisztaságának megőrzéséhez.

Felszín alatti vizek védelme

- A felszín alatti vizek minőségének és mennyiségének megőrzése elsősorban a település egészséges ivóvízellátásának biztosítása céljából;
- A felszín alatti vizek jelenlegi szennyezőinek megismerése, és a tényleges szennyezések kármentesítése;
- A későbbiekben kezdődő beruházások esetében a felszín alatti vizek szennyezésének kizárása;

Felszíni vizek védelme

- A felszíni vizek jelenlegi állapotának monitoringja és ha szükséges javítása. A vizekbe jutó szennyezőanyag mennyiség csökkentése.
- A felszíni vizek vízminőségének javítása, ezáltal a tavakban rejlő turisztikai, rekreációs lehetőségek jobb kihasználása.

Levegő tisztaság védelem

- A település egészére jellemző jó levegőminőség megőrzése;
- Fűtésből származó levegőszennyezés csökkenése korszerűsítéssel, technológiaváltással;
- Későbbiekben betelepülő nagyobb üzemek levegőtisztaság-védelmi jogszabályoknak megfelelő üzemelésével.

Természetvédelem

- A Tápíó-Hajta Tájvédelmi Körzet rövid- és hosszú távú terveinek megismerése és integrációja a helyi programokba.
- Helyi jelentőségű természetvédelmi területek és értékek, illetve ökológiai folyosók állapotának megismerése és hosszú távú kezelésük megalapozása kezelési terv készítésével;
- Potenciálisan helyi védelem alá vonható, illetve helyi védelem alá vonni szükséges területek keresése, a védetté nyilvánítás elkezdése;
- Vizes élőhelyek állapotának fennmaradása, javulása.

Tájvédelem, települési zöldterületek, épített környezet

- A zöldfelületek területi növekedést az őshonos fák elterjedésével, elterjesztésével kell elérni;
- A bel- és külterületek ökológiai potenciáljának megmaradása, növekedése összhangban a természetvédelemnél megfogalmazott célokkal;
- A pollenek általi allergiás megbetegedéseket okozó növények, illetve kellemetlenséget okozó állatok (pl. szúnyogok) térhódításának megállítása.
- Helyi védettségű műemlékek megóvása, utcaképek fenntartása.

Hulladékgazdálkodás

- A lélekszámra vetített, valamint az összes hulladékmennyiség növekedésének megállítása;
- A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakosság arányának megtartása, fejlesztése;
- A lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok megfelelő kezelése;
- Az illegális hulladéklerakással és lerakókkal szembeni fellépés.

Csapadékvíz elvezetés

- A csapadékvíz elvezetés problémáinak felmérése a globális éghajlatváltozás tükrében (lökésszerű nagy csapadékok elvezetésének problémái).

Szennyvízelvezetés és -tisztítás

- Esetlegesen létesülő üzemek, ipari eredetű szennyvizei csak helyi előkezelés és/vagy, tisztítás után juthatnak a közcsatornába és/vagy felszíni vízbe (befogadóba);

Zaj és rezgés elleni védelem

- A közlekedés eredetű zajterhelés ellenőrzése.
- Az esetlegesen betelepülő újabb üzemek esetében biztosítani szükséges, hogy a működés jelentős zajhatással ne járjon.

Megújuló energiahasználat

- A közintézmények alternatív energiaellátása
- A megújuló és fenntartható energiafélések elterjedésének elősegítése

Környezeti nevelés

- A környezettudatosság intézményi és közösségi promótálása, fejlesztés, terjesztése

A fenti célkitűzések megvalósítása érdekében vállalt feladatokat a következő, 7. fejezetben, az egyes környezetvédelmi területenként mutatjuk be, ugyanakkor olyan ideális célállapotot, amely átfogó módon minden tényezőt figyelembe vesz, a jelenlegi keretek között nem lehet meghatározni. A témakörrel kapcsolatos legfontosabb célok: az önkormányzat környezetvédelmi munkájának erősítése, a települési környezetvédelmi tervezés módszertanának kialakulása, alkalmazásának elősegítése.

8. TÓALMÁS TELEPÜLÉS KORÁBBI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMPONTJAINAK BEMUTATÁSA ÉS A MEGVALÓSULÁS ÉRTÉKELÉSE

8.1. Földtani közeg védelme

1.) Korábbi problémafelvetés: A *termőtalaj védelme* a vízminőség védelemmel szorosan összefüggő feladat, amely minőségi és mennyiségi szempontból egyaránt

fontos. A minőségi védelem a szennyezések megakadályozásával és a talaj termőképességének biztosításával és a racionális földhasználattal biztosítható.

Az Önkormányzat koordináló és tájékoztató szerepével a termőföld mennyiségének és minőségének védelmére szolgáló program indítása Tóalmás térségében jelenleg indokolható lehet, annak érdekében, hogy a gazdák tájékoztatásával és a kooperációs felületek megnyitásával hosszabb távon ösztönözzük a külterületi földek jelentősebb zöldítését és a természetes élőhelyek fejlesztését.

A táj szempontjából kedvező továbbá mind a burkolt, mind a földutak mentén lévő kevés fasor, mely a környezeti ártalmak elhárítása mellett a táj tagolásában, a tájkép kedvező alakításában játszik szerepet. A fásítás során szorgalmazni kell a tulajdonosokat az őshonos fajok ültetésére. A területen a tájképi adottságok megőrzése illetve kedvező irányba történő változtatása érdekében gyep és erdő művelési ágú területeket védeni, fejleszteni kell.

Jelenlegi (2022) státusz: A termőföld védelme, termőképességének megőrzése érdekében számos, a fenti javaslatokkal összefüggő európai törekvés látszik kirajzolódni (pl. KAP). Ezek sikere azonban láthatóan azon múlik, hogy a helyi gazdaközösség mennyire érti meg az intézkedések szükségességét. A település lakosságához viszonyítottan kevés a közvetlenül agrárgazdaságban dolgozók aránya, de a termőföldek kizsigerelése, okszerűtlen, és kizárólag a minél nagyobb hozamra törekvő irányítása nem járul hozzá a település egészséges állapotához (pl. defláció – porszennyezés – légúti megbetegedések). Alapvetően fontos tehát, hogy Tóalmás és a külterületi agrártáj kezelői és tulajdonosai együttműködjenek egymással. Ebben a településnek aktor szerepet kell vállalni, ismeretterjesztéssel, jó példákkal és a település lakóinak érdekképviseletével.

Javaslat: *A feladatot továbbra is folyamatosan fejleszteni szükséges!*

8.2. Felszíni- és felszín alatti vizek védelme

2.) Korábbi problémafelvetés: A település szennyvíztisztító telepének fejlesztésének megvalósulásával, várhatóan javulni fog a felszíni és felszín alatti vizek állapota. A település közigazgatási területein lévő felszíni és felszín alatti vizek tekintetében javasolható egy monitoring rendszer kiépítése, amelynek felszíni és felszín alatti

elemeit meghatározott időközönként elemezni lehet. A monitoring rendszer része lehet a Hajta patak, illetve települési talaj, illetve rétegvízre szűrőzött kutak.

Jelenlegi (2022) státusz: A települési szennyvíztisztító az üdülőterületek kivételével mára megvalósult, amelyet a felszín alatti víz javuló minőségi állapota is visszaigazolhat. Tóalmás területén az iskolaudvaron létesült talajvíz figyelő kút, de ebből mintavételezés eredményei nem ismertek.

Javaslat: *Az iskola udvarán lévő kút esetében évente egyszeri alkalommal helyszíni vizsgálatok, általános vízkémiai paraméterek, illetve szerves összletmérések (pl. KOI) elvégzése a háttérmisszió monitoringja szempontjából. Érdemes lenne felmérni/információt szerezni a településen lévő talajvízre szűrőzött kutakról és időszakonkénti körmérést végezni az általános szennyezőanyagok tekintetében. A körmérés finanszírozásába helyi közösségek is bevonhatók, így a lakosság ellenőrzése csökkenthető, a település aktor szerepe kiemelhető. Az elkövetkező öt éves periódus alatt egy ilyen körmérés szakértői segítséggel levezényelhető, az eredményeket pl. a Föld napján közzé tehetik az érdeklődők számára.*

8.3. Levegő-tisztaság védelem

3.) Korábbi problémafelvetés: A közlekedési eredetű légszennyező terhelő hatások forgalomszervezéssel, a lakóutcák és az intézmények körüli közlekedési területek zöldfelületeinek intenzív fenntartásával, fejlesztésével, az utcák és dűlőutak fásításával kompenzálhatók.

A településre nem szabad a levegőminőséget alapvetően megváltoztató szennyező forrást beengedni. A mezőgazdasági területek gondos művelésével, a közterületek fenntartásával elkerülhető az allergén növények által okozott pollenterhelés és a szabad földfelszínekről származó porterhelés időszakosan zavaró hatása. A közterületek – főleg a burkolt felszínek – tisztán tartása a porterhelést számottevően csökkenti.

A hazai települési levegővédelem jelentős problémája a szálló (PM₁₀) porszennyezés. Ezt részben meg tudja előzni az utak burkolatainak fejlesztése. Burkolat nélküli, poros utak megszüntetése kapcsán az utak burkolatának felújítását, kiépítését csak összközműves területen érdemes elkezdni.

Jelenlegi (2022) státusz: A település területén továbbra is a szálló por szennyezés okozza/okozhatja a legnagyobb jelentőségű levegőszennyezettséget. A fent említett javaslatok továbbra is fennállnak. Az elmúlt időszakban Tóalmáson számos belterületi út kapott felújított aszfaltburkolatot, amely csökkentheti a porszennyezést. A mezőgazdasági területeken lévő fás/bokros zöldfelületet növelni, a természetes növényborítást megőrizni szükséges, pláne egy olyan - és várhatóan a klímaváltozás miatt gyakrabban ismétlődő – aszályos év után, mint amilyen 2022 nyara volt.

Javaslat: *Ahhoz, hogy a szennyezés – felszín borítottság – aszály összefüggéseit megértsük érdemes fontolni a települési levegőszennyezettség mérések idősoros bemutatását. A légszennyezési a monitoring adatok kihelyezését a település honlapjára érdemes lehet meggondolni (pl. a <http://www.legszenyez.es.hu/>) imissziós eredményeket bemutató oldal(ak) promotálásával, vagy a települési honlapra történő átvezetéssel.*

4.) Korábbi problémafelvetés: A fent bemutatott problémát sokszor súlyosítja a hulladékégetés, illetve hulladéktüzelés, illetve az olyan minőségű tüzelőanyag és égetés alkalmazása, amely toxikus porok keletkezéséhez vezet. A szállópor szennyezés megelőzésének települési lehetőségei a hulladék égetés lehető legszigorúbb elkerülése. Ennek érdekében a szankciók bevezetése mellett fontos a lakosság tájékoztatása és a környezeti nevelés.

Jelenlegi (2022) státusz: A települési szálló por szennyezés egészségkárosító hatását nagyban fokozhatják az ún. toxikus porok. Tóalmáson ilyenek lehetnek a szemcsék felületén megkötődő (pl. növényvédőszeres a porszemcsék felületén), a nem megfelelő vagyas tüzelésből, illetve hulladékégetésből származó önmagukban is toxikus szilárd szemcsék (pl. pernye). A gázarak változása sok esetben hozza előtérbe az alternatív tüzelési módszereket olyan háztartásokban, ahol van lehetőség vegyes, vagy fatüzelésre. Számíthatóan ezekben az időszakokban, a nem megfelelő minőségű tüzelő (pl. nedves tűzifa, kommunális hulladék) alkalmazása miatt a légszennyező toxikus porok előfordulása is nő és még tovább károsítja a jellemzően szennyezőanyagokkal sokkal terheltebb téli levegőminőség állapotát.

A problémákat felismerve Tóalmás településen az elmúlt időszakban a kerti hulladékégetést betiltották. Olyan programokhoz kapcsolódtak országosan és

indítottak el helyben, amelyek a zöldterület fejlesztéshez okszerűen járulhatnak hozzá: településfásítási program, virágos udvar helyi verseny, zöld és madárbarát óvoda.

Javaslat: *A zöldfelületet növelni szükséges, betartva a településképre vonatkozó helyi szabályozást! A lakosság tájékoztatása szükséges a nem megfelelő tüzelőanyagok használatának veszélyeiről. Ellenőrizni szükséges a szociális tűzifa nedvességének állapotát és gondoskodni kell annak korábbi beszerzéséről, tárolásáról, vagy tároltatásáról. A települési virágosítási program jó kezdeményezés, amelyhez a helyi lakosok településfásítási versenye is kapcsolható lehet, vagy hasonlóan innovatív ösztönző/ismeretterjesztő eseménnyel is összekapcsolható (pl. év tóalmási fája). A nem megfelelő tüzelőhasználattal kapcsolatban további intézkedéseket kell fogantatosítani a lakosság egészségének megőrzése érdekében.*

5.) Korábbi problémafelvetés: A levegővédelmi célzatú önkormányzati rendeletek megalkotásánál, figyelembe kell venni az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet függelékében felsorolt védőterületek nagyságát, valamint, hogy a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet előírásait.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette és követte az előírásokat, további javaslat nincs.

6.) Korábbi problémafelvetés: Annak érdekében, hogy az Önkormányzat tisztában legyen a levegőszennyezettség mértékével. Érdemes (főként PM₁₀ tekintetében) immissziós monitoring méréseket végezni. A monitoring lehet meghatározott időközönként, vagy célzottan, a leginkább érintett (fűtési szezon) időszakokban.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban nem történt levegőimmissziós mérés.

Javaslat: Az immissziós levegőszennyezés-mérés megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással!

8.4. Természet védelme

7.) Korábbi problémafelvetés: Az *ex lege* földvár értékeinek megóvása érdekében a földvár területén és az arra hatással lévő környezetében földmunkák végzése, a földvár kultúrtörténeti, táji és természeti értékével össze nem egyeztethető építmény elhelyezése nem kívánatos. A földvár jelenlegi művelési ága nem változtatható meg, és a földvár területén kizárólag olyan beruházás engedélyezhető, amely a kultúrtörténeti, táji és természeti értékek megőrzése érdekében szükséges. Javasolható a földvár bemutatása, turisztikai célú jobb kihasználása, mely érdekében a földvár történetét, szerkezetét bemutató ismeretterjesztés kialakítása szükséges.

A területen csak olyan területhasználat, illetve beruházás engedhető meg, amely a természeti értékeket nem veszélyezteti, a tájképi értékeket nem károsítja. A Sárkánytó és környezetének turisztikai, sport és rekreációs hasznosítása során gondoskodni kell a vizes élőhely állapotának megőrzéséről, ezért célszerű a jelenlegi használatoknak megfelelő területek kijelölése, ahol a rekreációs tevékenységek kulturált körülmények között, és így ellenőrizhető módon végezhetők. A településrendezés során figyelembe kell venni a tervezett Natura 2000 területek természeti értékeinek megőrzését, ezért ott csak olyan területhasználat engedélyezhető, amely a természeti értékeket nem veszélyezteti.

Az országos ökológiai hálózat övezetébe a természetes és természetközeli élőhelyek, valamint az azok közötti ökológiai kapcsolatokat biztosító, természetes ökológiai folyosók területei kerültek. A természetes és természetközeli élőhelyek megőrzésén túl tehát biztosítani kell a természetes ökológiai folyosók fennmaradását is. Ezért az országos ökológiai hálózába tartozó területek területhasználatának meghatározásakor a fent leírt természeti értékekkel rendelkező területek megőrzésére vonatkozó javaslatokat a természetes ökológiai folyosókra is alkalmazni kell.

Természetvédelmi szempontból fontos továbbá a gyept-, nádas- és erdőterületek megőrzése, hiszen elsődlegesen azok jelentenek a vadon élő szervezetek számára élőhelyet. Ezért a település területére általánosan figyelembe kell venni, hogy a gyept-, nádas- és erdőterületek művelési ága nem változtatható meg, azokon a terület jellegét megváltoztató mesterséges létesítmény nem helyezhető el. Az erdőkre vonatkozóan fontos továbbá figyelembe venni, hogy új telepítés esetén kizárólag őshonos, termőhelyi és táji adottságoknak megfelelő fajok alkalmazhatók.

A Tápió Hajta Tájvédelmi Körzet térségében, a védett természeti terület táji és természeti értékeinek megőrzése végett, csak olyan beruházás engedélyezhető, mely a Tájvédelmi Körzet természeti értékeit nem veszélyezteti, a terület tájképi egységét nem bontja meg, a Tájvédelmi Körzet látványát nem károsítja.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette és követte az előírásokat, *további javaslat nincs.*

8.) Korábbi problémafelvetés: Tóalmás közigazgatási területén nem készült részletes természetvédelmi alapállapot térképezés. Szükséges a jövőben részletes zoológiai és botanikai felmérések elvégzése, melyek alapot szolgáltathatnak az értékes természeti területek helyi védettségbe való vonásához. Felmérésre javasolt terület az ökológiai hálózattal érintett területrészek.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban nem történt meg a természeti értékek felmérése.

Javaslat: *A javaslat megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással!*

8.5. Tájvédelem, települési zöldterületek, épített környezet

9.) Korábbi problémafelvetés: A területhasználat, a szabályozás meghatározásakor a tájhasználati problémák feloldása érdekében elő kell írni a hiányos fasorok pótlását, a Hajta-patak mentének és a medrének természetközeli helyreállítását. A táji egység megőrzése érdekében a terület beépítése, épületek elhelyezése itt nem javasolt. Javasolt továbbá a patak mentén ártéri növényzet telepítésének szorgalmazása.

A mezőgazdasági hasznosítású területeken épületek elhelyezése a tájképi adottságok megőrzése érdekében nem kívánatos. Lakóterület fejlesztésre kijelölhető területek a jelenlegi belterülettel határosan, azonban gondoskodni kell az új beépítések esztétikus kialakításáról, az új településszegély rendezéséről. Javasolt védőfásítás létrehozása a fejlesztésre kijelölt területek határán. Javasolt továbbá az utakat kísérő fasorok esetleges hézagosságának, vagy hiányának pótlása.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatot, megszületett a helyi településképvédelmi rendelet. *A rendelet betartásán/betartatásán túl további javaslat nincs.*

10.) Korábbi problémafelvetés: A tájképet, településképet kedvezően befolyásoló értékek az egyedi tájértékek, melyek a település jellegzetes arculatának kialakulásában játszanak nagy szerepet, őrzik a helyi jellegzetességeket, a település múltját, épített és természeti értékeit. Tóalmás egyedi tájértékei jellemzően a település belterületén találhatóak. A település egyedi tájértékeinek megóvása érdekében szükséges lenne azok részletes felmérése, az egyedi tájérték kataszter összeállítása. Az alapállapot felmérést követően meghatározhatók a megóvás érdekében szükséges intézkedések.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban nem történt meg tájképet, településképet kedvezően befolyásoló értékek az egyedi tájértékek felmérése.

Javaslat: *A javaslat megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással!*

11.) Korábbi problémafelvetés: Tanösvények kialakításának javaslata a NATURA 2000 területnél. Ezzel együtt kerékpárút és gyalogsétány kialakítása.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban nem történt kerékpárút, tanösvény kialakítása

Javaslat: *A javaslat megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással!*

12.) Korábbi problémafelvetés: Zöldterületek fenntartása és fejlesztése folyamatosan történik önkormányzati dolgozók alkalmazásával. A továbbiakban is cél a közterületeken történő hulladékgyűjtés, árokpartok, egyéb zöldfelületek, sportpályák, Önkormányzati intézmények (óvoda, iskola, orvosi rendelő, egészségház, temető, templom) karbantartása. Ezekbe a munkákba be kell vonni a közfoglalkoztatottakat, illetve dömpingszerűen a helyi civil szervezeteket, iskolákat.

Jelenlegi (2022) státusz: A településfásítási program és egyéb fejlesztési programok keretében Tóalmás fás szárú növényállománya fejlődött az elmúlt időszakban. Tekintettel arra, hogy a klímaváltozás hatásai miatt várhatóan a hőség- (30 fok feletti)

és forró napok (35 fok feletti), valamint az ún. a trópusi éjszakák (20 fok feletti minimum) száma emelkedni fog, ezért elsődlegesen fontos a természetes árnyékolás (fás szárú növények telepítése) növelése a településen. A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatot, a köztisztaság fenntartásának szabályairól külön helyi szabályozás született. A település lakossága részt vesz az országos hulladékgyűjtési akciókban.

Javaslat: *A zöldfelület településképi előírásoknak megfelelő belterületi fejlesztése továbbra is sok fent említett szempontból prioritás. A köztisztasági rendelet betartásán/betartatásán, valamint a civil környezetvédelmi munka megszervezésén/támogatásán túl további javaslat nincs.*

13.) Korábbi problémafelvetés: Alternatív közlekedésfejlesztésére vonatkozóan az Önkormányzat a közeljövőben a következőket kívánja elvégezni: Kerékpár és gyalogút kiépítése a következő nyomvonalon: Rákóczi út elárusításra kijelölt hely előtt, a Főúttól a Kossuth utcáig, Kókai út.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban nem történt kerékpárút, tanösvény kialakítása

Javaslat: *A javaslat megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással!*

14.) Korábbi problémafelvetés: A település fejlesztése során szükséges a meglévő és esetlegesen növekvő villamosenergia igény kielégítése. Lényeges cél lehet, hogy a település ilyen energiaszükségletét alternatív energiaforrások szolgáltassák. Tóalmás területén szóba jöhető energiafeleség a geotermikus és a napenergia. Az Önkormányzatok felelősségi körébe tartozó közintézmények alternatív energia ellátása, illetve hőszigetelése jelenleg és valószínűleg a jövőben is támogatandó állami, illetve európai célkitűzés. Ezzel kapcsolatosan pályázatok készítése javasolt.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban *kövezték a program javaslatait.* Jelenleg napelemes energiaellátás működik a következő intézmények esetében: művelődési ház, általános iskola, egészségház. *További fejlesztés javasolt!*

15.) Korábbi problémafelvetés: Tóalmás arculatformálásánál, esztétikai igényeknek megfelelően kedvezőbb lenne a közép- és kisméretű hálózatot földkábelekkel

kivitelezni, az oszloptranzformátorok helyett épített állomásokat telepíteni és közvilágítást is - a jelenleg kiefeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelt - lámpák helyett önálló közvilágítási lámpatestekkel megoldani. Ezek természetesen többletköltséget jelentenek, de az urbánus megjelenés a település vonzóképességét növeli. Első lépésként a hálózatfejlesztést igénylő területeken célszerű az új hálózatokat már földkábeles fektetési móddal kivitelezni és azt követheti a rekonstrukcióra érett szakaszok földkábeles átépítése. Ezzel a nagytávlatra elérhető lesz, hogy település szinten megszűnjön a hálózatok föld feletti elhelyezése, és tér nyíljon a kedvezőbb utcafásításra, utcabútorozásra.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatot, amely bekerült a helyi településképvédelmi rendeletbe is. *A rendelet betartásán/betartatásán túl további javaslat nincs.*

16.) Korábbi problémafelvetés: Rövidtávon a villamosenergia ellátás hálózatai föld felett üzemelnek. Addig érdemes megoldani, hogy a villamosenergia ellátás és a vezetékes hírközlés összes vezetéke egyoldali közös oszlopsorra kerüljön elhelyezésre, hogy a másik oldalon az utcafásítás már rövidtávon megvalósítható legyen.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatot, amely bekerült a helyi településképvédelmi rendeletbe is. *A rendelet betartásán/betartatásán túl további javaslat nincs.*

17.) Korábbi problémafelvetés: A közvilágítás tápkábel hálózatát is fokozatosan földalatti elhelyezéssel kell építeni, amely a lámpatestek energiaellátását biztosítja. A lámpatestekben csak energiatakarékos fényforrás használható. A lámpatestek, illetve a fényforrás magasságával az utcák-közterületek hangulatát lehet alakítani.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatot, amely bekerült a helyi településképvédelmi rendeletbe is. *A rendelet betartásán/betartatásán túl további javaslat nincs.*

18.) Korábbi problémafelvetés: A település zöldfelületi elemei között jelentősen fejleszthetők a fás, fasoros területek. Szükséges lehet a település fáiak faji és kor összetételének felmérése. Ezen adatok birtokában a település egyes jelentősebb korú,

fajú, történetű fának rendszerezése és nevelési célzatú bemutatása. „Tóalmási mesélő fák” applikáció fejlesztése, Google EARTH alapon.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen az elmúlt időszakban a településképvédelméről szóló helyi rendeletbe meghatározásra került a településen támogatott őshonos fák jegyzéke, amelyek telepítése engedélyezhető. A jelenlegi faállomány felmérése még nem történt meg.

Javaslat: *A javaslat megvalósítása továbbra is támogatandó, szakértő bevonással, illetve összekapcsolható a település fent javasolt innovatív, ismeretterjesztő programjaival, vagy országos eseményekkel (pl. madarak - fák napja)*

19.) Korábbi problémafelvetés: A település zöldfelületi elemei között jelentős a központi elhelyezkedésű „Nagy gödör” területe, amely időszakos vízállással is rendelkezik. Ennek a területnek a rekreációs célú parkosítása jelentős mértékben és pozitívan befolyásolhatja a településképet. Ez esetben cél lehet a terület tóként történő fejlesztése. Ez esetben azonban számolni kell az esetlegesen fellépő szűnyog probléma megoldásával.

Jelenlegi (2022) státusz: A település figyelembe vette és követte a javaslatokat: rekreációs tér tervezése folyamatban van. További javaslat nincs.

8.6. Hulladékgazdálkodás

20.) Korábbi problémafelvetés: Tóalmás jelenlegi feladata a keletkező hulladékmennyiség esetleges növekedésének megállítása, valamint a jelenlegi rendszer fenntartása, fejlesztése. A hulladékgyűjtési rendszer főként a helyben, vagy helyhez közeli szelektív hulladékgyűjtés (inert hulladékok, elektronikai hulladékok, veszélyes hulladékok) terén fejleszhető. A hulladékgazdálkodási rendszer környezeti neveléssel, illetve lakossági tájékoztatással fokozható.

Jelenlegi (2022) státusz: A település az elmúlt időszakban figyelembe vette a javaslatokat. A hulladékgazdálkodás rendszerében jelentős fejlesztések történtek.

Javaslat: *A településen keletkező zöldhulladék helyben hasznosításának fokozása, a hulladékmennyiség csökkentésével kapcsolatos helyi kezdeményezések,*

hulladékgazdálkodással kapcsolatos tájékoztatók kihelyezésének (pl. a strand területén) támogatása.

21.) Korábbi problémafelvetés: Tóalmás legfontosabb hulladékgazdálkodási problémája az illegális hulladéklerakás megszüntetése. A települési közösségeknek és a különböző rendfenntartásra szakosodott állami, illetve civil szervezeteknek együtt kell működni a lerakók tettenérése, illetve azonosítása érdekében. Dömpingszerű civil akciókkal, iskolai előadásokkal és az Önkormányzatok számára hozzáférhető tájékoztatási felületeken keresztül tudatosítani a lakosságban az illegális lerakás problémáit, szankcióit és környezeti veszélyeit.

Jelenlegi (2022) státusz: A külterületi részeken továbbra sem sikerült elérni az illegális hulladéklerakás csökkenését, ez a gyakorlat továbbra is tettenérhető.

Javaslat: *A település külterületi részein a bekötő és alsóbbrendű utak fokozott megfigyelése helyi érdekeltégű civil szervezetek (pl. polgárőrség, vadásztársaság) és a rendőrség együttműködésének összehangolásával, vadkamera alapú külterületi megfigyelő rendszer és jelzés esetén a gyors reakálású rendszer kiépítésével.*

22.) Korábbi problémafelvetés: Az illegális hulladéklerakáshoz nagyban hasonló, de talán a rákkeltő anyagok (pl. dioxinok) levegőbe juttatása miatt még lényegesebb a hulladékégetés visszaszorítására, a fenti módszereken és együttműködésen alapuló tájékoztató, szankcionáló, illetve pozitívan diszkrimináló rendszer felépítése akár együttműködésben a hulladékgazdálkodást végző céggel.

Jelenlegi (2022) státusz: A kerti hulladékégetés tiltása jelentős lépés a probléma megoldásához, de továbbra is fontos a hulladékok eltérítése a háztartási vegyes tüzelésű rendszerekből.

Javaslat: *A település lakosságát az illegális hulladékégetés lehetséges veszélyeiről (dioxin szennyezésekkel kapcsolatos betegségek) tájékoztatni kell, szakértő bevonásával. A környezeti nevelésnek része kell legyen, hogy, pl. a közös helyiségben dohányzáshoz hasonlóan, ez a gyakorlat is kizoruljon a jövőben.*

8.7. Ivóvízellátás, csapadékvíz elvezetés

23.) Korábbi problémafelvetés: Tóalmáson a vezetékes ivóvíz ellátás megoldott, a vízellátó hálózat 100 %-os szintre kiépítettnek tekinthető, az ivóvíz vezeték minden

utcában kiépült. A településhez tartozó beépítésre szánt ingatlanok ivóvízzel történő ellátása nem jelent problémát.

Jelenlegi (2022) státusz: Az ivóvíz-ellátásával kapcsolatban *további javaslat nincs, folyamatosan fenn kell tartani a jó gyakorlatot és a jogszabályoknak megfelelő ivóvíz minőséget.* (Érdemes lehet megfontolni a közműhálózatra kötés ingyenessé tételét.)

24.) Korábbi problémafelvetés: A település belsőbb részein, főleg a településközponti területeken, a nagyobb forgalmú utcákon a meglévő nyílt árkos elvezető rendszer zárt csapadécsatornás rendszerre való átépítése szükséges lehet. A zárt csapadécsatorna helyigénye jóval kisebb a nyílt árokénál, a felszabaduló helyen parkolók létesítését, útszélesítést, utcafásítást tesz lehetővé, a mikroklíma javításán túl jelentős látványjavítást is eredményez. A környezetvédelmi előnyök mellett, hosszútávon a kisebb karbantartási költségei miatt jelentős költség megtakarítást eredményezhet.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen jellemzően nyílt árkos rendszerben történik a csapadékvíz elvezetés.

Javaslat: *A javaslat átgondolása javasolt figyelembe véve, hogy a zárt, betonozott vízlevezető rendszerek a vízlevezetést gyorsítják ugyan és a rendelkezésre álló zöldterületet növelhetik, de közben az ilyen vizek ökológiai funkcióinak kiteljesedését gátolhatják. Fontos egy átfogó települési vízrendezési terv létrehozása a klímaváltozás várható hatásainak figyelembevételével.*

25.) Korábbi problémafelvetés: A csapadékvizek szénhidrogén szennyezése nagyon környezetszennyező, ezért nagyobb szénhidrogén szennyezésnek kitett felületeken (20 gépkocsi befogadásánál nagyobb kapacitású parkoló felületekről, stb.) kiemelt járdaszegéllyel kell biztosítani, hogy a csapadékvíz ne hogy a talajba mossa a szennyeződést és a burkolatról összegyűlő csapadékvizet benzin- és olajfogó műtárgyon keresztül lehet csapadékvíz csatornába vezetni. Húsz gépkocsinál nagyobb befogadó képességű parkolót ezért nem szabad „zöld” parkolóként létesíteni, vízzáró burkolattal kell az ilyen parkoló felületet burkolni.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen jellemzően követik a javaslatot tekintettel arra, hogy ez hivatalos előírás is egyben. *A javaslatot a továbbiakban is követni érdemes.*

25.) Korábbi problémafelvetés: A burkolt felületekről a ráeső csapadékvíznek nemcsak majdnem 100%-a folyik le, hanem a lefolyás időtartama jelentősen lecsökken. A településen a csapadékvizek elvezetése sok helyen jelenleg is problematikus, amennyiben a klímaváltozás hatásainak következtében az elvezetendő vizek mennyisége jelentősen megnő, a meglévő elvezetési nehézségek nőnek. Ezért Tóalmás teljes közigazgatási területére, ill. a területét befogadó vízgyűjtő területére vonatkozó csapadékvíz elvezetési és tározási tanulmányterv készítését javasolt. A tározott csapadékvíz öntözésre, vagy rekreációs célokra (pl. rekreációs-, illetve csónakázótó) hasznosítható. A csapadékvizek tárolásában és felhasználásában tájékoztatással, jó példákkal segíteni kell a helyi közösségeket, lakosokat.

Jelenlegi (2022) státusz: A településen tudomásunk szerint ilyen átfogó vízrendezés terv nem készült.

Javaslat: *Továbbra is fontos egy átfogó települési vízrendezési terv létrehozása a klímaváltozás várható hatásainak figyelembevételével.*

8.8. Szennyvízkezelés

26.) Korábbi problémafelvetés: A tóalmási szennyvíz a Tápió programnak köszönhetően több más településsel együtt a szentlőrincikáti szennyvízkezelőben tisztítja szennyvizét. A nem olyan régen elindult telep bővítése jelenleg nem prioritás, de a későbbiekben, amennyiben szükséges új technológiai elemekkel is bővíthető.

Jelenlegi (2022) státusz: A szennyvíztisztító telep jelenlegi kapacitása megfelel az elvárásoknak, fenntartása folyamatos. *Konkrét bővítésre vonatkozó javaslat jelenleg nincs.*

27.) Korábbi problémafelvetés: A szennyvíztisztító telep préselt iszapja komposztálásra és így anyagában történő felhasználásra alkalmas lehet. A komposztálás jelenleg a telepen nem megoldott (a préselt iszapot veszélyes hulladékként kezelik). A komposztálás helyszínen történő kivitelezése és a kész komposzt települések területein történő felhasználása gazdasági, lakossági,

környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontból is követendő megoldás lenne a szennyvíz telepen keletkező iszap kezelésére.

Jelenlegi (2022) státusz: Az érett szennyvíziszap komposzt helyi felhasználása továbbra sem megoldott.

Javaslat: *A szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználása továbbra is javasolt, de szükséges megismerni a komposzt összetételét, különösen a veszélyes anyagokra tekintettel (pl. nehézfémek, mikroműanyag). Ilyen szennyvízkomposzt eredmények beszerzésével eldönthető, hogy ez a „termék” felhasználható lehet-e a település olyan fejlesztési területein, mint a tervezett tóalmási almáskert, vagy a települési kertészet.*

28.) Korábbi problémafelvetés: Szükséges lehet a szennyvízhálózat gravitációs vezetésének felülvizsgálata és a gravitációs vezetés esetleges hibáinak javítása. A gravitációs vezetés hiányosságai okozhatják a szállított nyers szennyvíz hálózaton belüli indokolatlanul hosszú ideig történő tárolását, ami abban környezetvédelmi szempontból előnytelen változásokhoz (anaerob szerves anyag bomlás) vezethet (erre utal a beérkező szennyvíz kedvezőtlen minőségi állapota is.). A rendszer azon elemeit, ahol a gravitációs vezetés nem válik lehetővé vagy gátolt, ott indokolt lehet a hálózat áttervezése és átalakítása.

A tóalmási szennyvíz átemelők állapotának felmérésére a közeljövőben szükséges lehet.

Jelenlegi (2022) státusz: Ezzel kapcsolatban végzett további vizsgálatok nem ismeretesek.

Javaslat: *A jelenlegi státusz felmérése, nyomon követése szükséges.*

29.) Korábbi problémafelvetés: A lakosság körében a „jó gazda szemlélet” megteremtése biztosíthatja a rendszer fenntarthatóságát. A szemlélet kialakítása nem csak a hálózatot előírásnak nem megfelelően használókkal szembeni eljárásokban, büntetésben, vagy a javítási költségek megtérítésében kell tükröződnie! A széles körű, megfelelő használatról szóló lakossági tájékoztatás kell, hogy megelőzze, amit akár a környezeti nevelés részévé is lehet tenni.

Jelenlegi (2022) státusz: A javaslat tekintetében jelentős előrelépés nem történt.

Javaslat: *Továbbra is javasolt a lakossági tájékoztatás, valamint a szennyvízhasználattal kapcsolatos környezeti nevelés (pl. lejárt növényvédőszeres szennyvízcsatornáról történő eltérítéséhez).*

8.9. Zaj és rezgésvédelem

30.) Korábbi problémafelvetés: Noha zajmérési jegyzőkönyvek nem állnak az Önkormányzat rendelkezésére, feltételezhetően a közlekedésből eredő zajhatás a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben közölt határértékek túllépését nem okozza.

Mivel a település közigazgatási területén nem működik olyan telephely, melynek üzemelése jelentős zaj- illetve rezgéshatással járna, így üzemi eredetű zajhatással jelenleg Tóalmáson nem kell számolni.

Jelenlegi (2022) státusz: Ilyen tevékenység továbbra sincs a település területén. *Javaslat így nincs.*

8.10. Megújuló energiahordozók hasznosítása

31.) Korábbi problémafelvetés: A megújuló energiahordozók hasznosítása jelenleg nem jellemző, a helyszíni vizsgálatok során megújuló energiahordozó alkalmazását csak kevés esetben láttuk. Az átfogó, országos tanulmányok szerint, a jelenlegi energiahordozó árstruktúra mellett, gazdaságosan hasznosítható megújuló energiaforrásként a vizsgált térségben többféle megújuló energiaforrás hasznosítása javasolható. A várható árstruktúra változás, a környezetvédelmi igények fel fogják értékelni a megújuló energiaforrásokat, s azok szélesebb körű hasznosítási igénye prognosztizálható. Ennek keretében várható a napenergia hasznosítás igénye és a geotermikus célú fejlesztések.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban *kövezték a program javaslatait.* Jelenleg fotovoltatikus (napelemes) energiaellátás működik a következő intézmények esetében: művelődési ház, általános iskola, egészségház. Elnyert pályázati támogatásból hőszivattyús hőenergia ellátás várhatóan a közeljövőben valósul meg.

Javaslat: *Továbbra is javasolt az alternatív energiák használatának elősegítése. A megtermelt zöldenergia helyben történő hasznosításának elemzése: elektromobilitás (gépjármű, kerékpár), mint helyi, illetve helyközi közlekedési alternatíva fejlesztése.*

31.) Korábbi problémafelvetés: A megújuló energiaforrások használatának és a lokális levegőszennyezettség csökkentésének is kedvez az elektromos hajtású gépjárművek alkalmazása. A jelenlegi trendek alapján az e-közlekedés folyamatos fejlődése, pályázati fejlesztése folyik és várható a jövőben is. Az alternatív közlekedés elterjedésének jelenleg egyik jelentős gátja a töltőállomások hiánya. Tóalmás esetében mind környezetvédelmi, mind PR szempontjából elgondolkodtató egy gyorsöltő állomás telepítése.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban ilyen állomás telepítésére nem került sor.

Javaslat: *Amennyiben a megtermelt zöldenergia helyben történő felhasználása erre lehetőséget ad, akkor a javaslat továbbra is támogatandó. Leginkább akkor érdemes ilyen telepítésben gondolkodni, amennyiben a helyi elektromobilitás (gépjármű, kerékpár) jelentős fejlődésnek indul. (Az energiaárak jelenlegi helyzete miatt be kell látni az elektromobilitás korlátait is, de egyben azt is látni kell, hogy középtávon a fosszilis energiahordozókon alapuló hajtásrendszerek ettől függetlenül kivezetésre kerülnek.)*

8.11. Környezeti nevelés

32.) Korábbi problémafelvetés: Az oktatás célja elsősorban a felnövekvő generáció felkészítése a hulladékgazdálkodási programra, környezetharmonikus életre való nevelés. Az oktatási témakörbe beletartozik a felnőttek oktatása, valamint a pedagógusok továbbképzése.

Módszerei és eszközei az óvodai, iskolai oktatás, szakkörök formájában, valamint a tananyag részeként történő foglalkozások. A felnőttek oktatása, valamint a pedagógusok továbbképzése szervezett előadások, szakmai anyagok formájában kell, hogy történjen.

Tóalmás Önkormányzata a helyi oktatási és civil szervezetekkel karöltve megszervezi az Önkormányzati alkalmazottak, képviselők, pedagógusok és helyi lakosok számára a rendszeres környezetvédelmi továbbképzési előadássorozatot, melyre a közeli Magyar Agrár és Élettudományi Egyetemről (korábban Szent István Egyetem) toborozhatók előadók.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban a környezeti nevelés elősegítése egyre inkább az iskolák „belügyévé” vált. A környezeti nevelés elszakadása a helyi környezeti kapcsolatoktól és a helyben bemutatható problémáktól nem a kívánt irányba a következő generáció környezettel kapcsolatos érzékenyítésének

Javaslat: *A település önkormányzatának jól felfogott érdeke és kötelessége a helyi környezeti nevelés lehetőségeinek fejlesztése máskülönben a fent bemutatott problémás területek megoldása nem lehetséges! A központosított oktatásirányítást partnernek kell tekinteni a környezeti nevelés fejlesztésében és ki kell használni a helyi lehetőségeket (pl. helyi és táji értékek bemutatása, jó és rossz környezetvédelmi gyakorlatok helyi hatásainak bemutatása, a kertészeti munka, a zöld területek az ökológiai hálózat fontosságának erősítése pozitív visszacsatolásokkal, a helyi civil szervezetek bevonásával. Programjavaslatok: a.) minden osztály ültessen fát, b.) versennyé tenni a TeSzedd akciót, c.) Te mit fejlesztenél Tóalmáson? – innovatív ötletek felkarolása, d.) a Hajta patak lakói, e.) Tóalmás/a kastélypark madarai és fái, f.) a kertből az asztalra - hagyományos ételek a kertészetből, g.) új, az almáskertre épülő ünnep (pl. az almavirágzás ünnepe) stb. A környezeti nevelés nem kizárólag a település gyermek és/vagy ifjúsági közösségét kell célozza.*

A környezeti nevelés színtere az oktatási intézményeken túl lehetne a szintén a gazdasági programban tervezett falumúzeum. Javasoljuk, hogy a falumúzeum ne új építésű épületben kerüljön elhelyezésre, hanem a település egyik, jellegzetes ingatlanjának (pl. parasztház, „kockaház”) modern szemléletű és a célokat szem előtt tartó tervezői átgondolásával valósuljon meg.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban a tájház ad otthont az ún. falusi lakodalom rendezvénynek.

Javaslat: *A települési tájház a környezeti nevelésnek is jó színtere lehet.*

8.12. Nagyobb beruházásokkal kapcsolatos környezetvédelmi teendők

A korábban említettük, hogy Tóalmás nem rendelkezik lényeges nehéziparral, bányászattal, kohászattal, vegyiparral, területén erőmű nem működik. A település fejlődése szempontjából az ipar fejlesztésére, további ipari üzemek betelepítésére szükség lehet.

Az iparfejlesztés környezetvédelmi szempontjai a következők:

Az iparterület kijelölésekor:

- a település lakóterületétől lehetőség szerint véderdőkkel határolt,
- területe nem érint ivóvízbázist, illetve a 219/2004 kormányrendelet szerinti fokozottan és kiemelten érzékeny területet,
- az terület megközelítése nem okoz forgalomnövekedést lakott területen,
- amennyiben a fentiek teljesülnek előnyben kell részesíteni a barnamezős beruházásokat, miközben a korábban esetlegesen okozott környezeti károk felszámolásra kerülnek.

A betelepíteni kívánt technológia megítélésekor figyelembe veendő:

- levegőszennyezést okoz-e;
- történik-e kockázatos anyag felszín alatti tárolása;
- energiafelhasználása mekkora, kielégíthető-e;
- szennyvíztermelése okoz-e problémát a kialakítandó szennyvíztelepen;
- hulladéktermelés és újrahasználat aránya.

A betelepülni kívánó cég megítélésekor figyelembe kell venni:

- a cég más üzemeinek környezetvédelmi megítélését;
- az előállított termékek csomagolásának módját;
- a cég minőségpolitikáját, irányítási rendszerét;
- a cég környezetpolitikáját és kapcsolódó környezeti irányítási rendszerét.

A fenti szempontokat érvényesíteni kell az egyes környezetvédelmi hatósági engedélyeztetésben való részvétel során.

Jelenlegi (2022) státusz: Az elmúlt időszakban Tóalmás külterületén (Szentmártonkáta irányában) indult el ipari ingatlan fejlesztés, zöldmezős beruházásként.

Javaslat: A települési jegyzője az ipari ingatlanok létesítésével kapcsolatos dokumentációkat (amennyiben szükséges) szakértő segítséggel tekintse át.

9. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOSAN MEGVALÓSULT BERUHÁZÁSOK

Tóalmás az elmúlt időszakban több, a környezet védelmével is kapcsolatba hozható beruházást hajtott végre a korábbi Környezetvédelmi Program javasolt (fent bemutatott) projektjein túl

- 1.) Háztartási használt zsíradékok, olajok szervezett elszállítása
- 2.) Hulladékártoló edényzetek cseréje
- 3.) Zöldterületi fejlesztések: Dózsa György út, Feldafing Park, Árpád park, általános iskola melletti háromszög telek, CsaSe mini játszótér és a Polgármesteri Hivatal melletti park.
- 4.) Sportpálya vízellátása fűrt kút segítségével
- 5.) Hőszivattyús fejlesztés közintézmények hőellátására - folyamatban
- 6.) Részvétel az ország legszebb konyhakertje versenyen
- 7.) Almáskert fejlesztése (500 almafa) – folyamatban
- 8.) Virágos udvar helyi kezdeményezés/verseny szervezése
- 9.) A gyógyfürdő szolgáltatásainak megújítása
- 10.) A fékető és a summás dalok, mint helyi értékek
- 11.) Új bölcsőde beruházás
- 12.) Részvétel a TeSzedd civil hulladékgyűjtési akcióban
- 13.) Részvétel a Településfásítási programban
- 14.) Gördeszka pálya
- 15.) Rákóczi úti játszótér környezetének helyreállítása
- 16.) Urnahelyek kialakítása a helyi temetőben
- 17.) Óvoda fejlesztés: csoportszoba és udvar felújítás, zöldítés (pl. tó, magaságyás)

Tóalmás község a következő időszakra tervezett beruházásai kapcsolatban a környezetvédelemmel:

- 1.) Földutak aszfaltburkolattal történő ellátása a porszennyezés mérséklése érdekében
- 2.) Napelem park a megújuló energiaforrások szélesebb körű használata érdekében.
- 3.) Energiahatékonysági pályázatok megvalósítása a klímavédelmi és fenntarthatósági célok elérése érdekében.
- 4.) Tóalmási Fürdő területének átfogó fejlesztése

10. TÓALMÁS TELEPÜLÉS ÚJ KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMPONTJAI

No.	Leírás	Kezdet	Vége	Várható költsége (eft)
1.	Termőföld védelmében aktor szerepet kell vállalni.	folyamatos		Nem meghatározható
2.	Külterületi zöldterületek fejlesztése	folyamatos		Nem meghatározható
3.	Belterületi talajvízmonitoring	évente		200/év
4.	Levegőszennyezettség időszakos mérése és/vagy nyomonkövetése	évente/folyamatos		mérés: 200/év, nyomonkövetés: 200/év
5.	Forgalomszámlálás	évente		civil segítséggel, 50
6.	A levegő és talajvíz monitoring eredmények transzparens közlése szakértő bevonásával	évente		100/év
7.	Belterületi zöldfelületek fejlesztése, illetve a lakossági zöldterület fejlesztés támogatása	folyamatos		Nem meghatározható
8.	Természeti értékek fenntartása, védelme	folyamatos		Nem meghatározható
9.	Természetvédelmi állapotértékelés elvégzése, botanikai és zoológiai értéktár és egyedi tájértékek meghatározása, szakértő bevonásával.	2022	2024	500-1000
10.	Helyi településképvédelmi rendelet betartatása, nyomonkövetése	folyamatos		Nem meghatározható
11.	Köztisztasági rendelet betartatása, nyomonkövetése	folyamatos		Nem meghatározható
13.	Tanösvény kialakítása a NATURA 2000 területnél, illetve ide vezető kerékpáros/gyalogos út kialakítása a természeti értékek megóvásával	2025	2026	300 000
14.	Belterületi kerékpárút fejlesztés	2023	2025	100 000

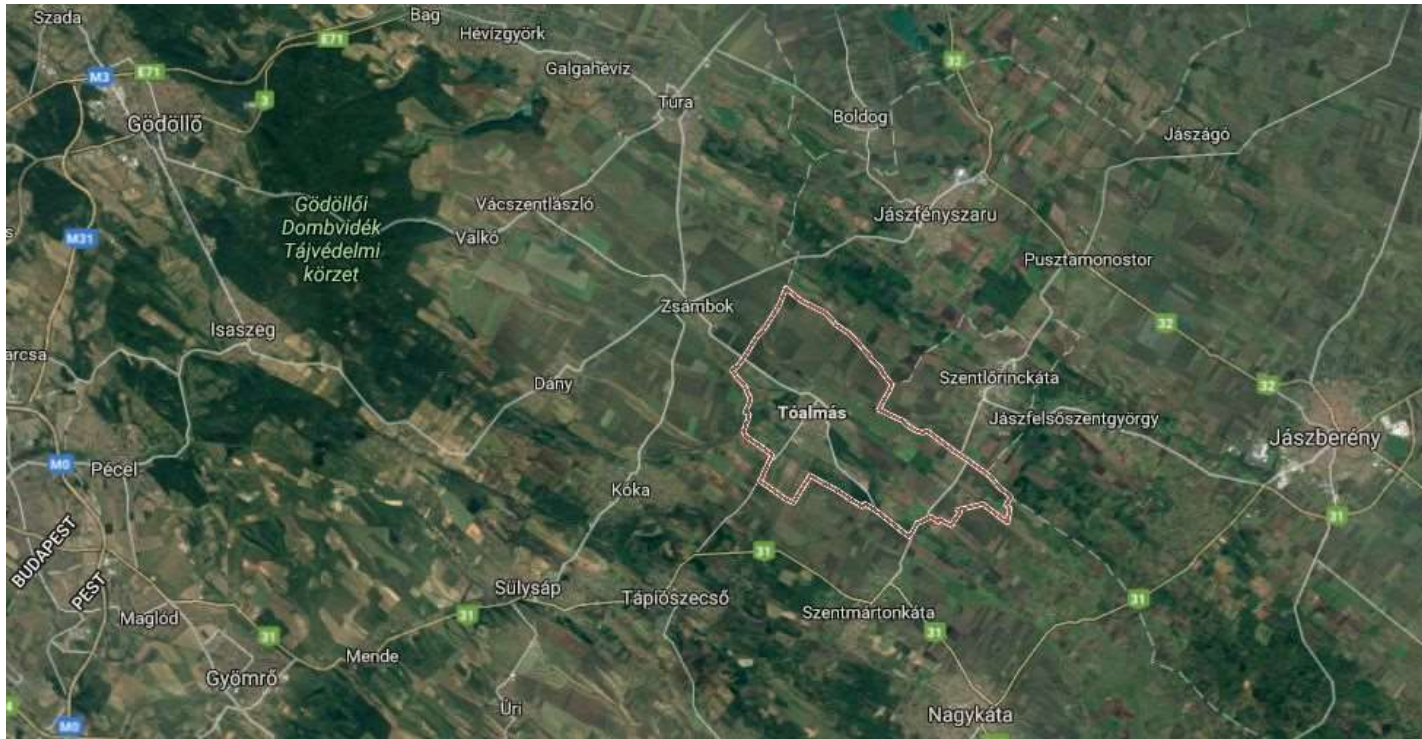
Környezetvédelmi Program - Tóalmás (2017-2022)

15.	Külterületi kamerarendszer telepítése és gyors reagálású helyi civil egység létrehozása az illegális hulladéklerakás és fakitermelés megelőzésére	2022	2024	500 évente
16.	Napelempark létrehozása	2025	2027	200 000
17.	Villamoshálózatok föld alá helyezése	folyamatos		Nem meghatározható
18.	Lakossági csapadékvíz gyűjtés ösztönzése	folyamatos		Nem meghatározható
19.	Energiatakarékos közvilágítás fenntartása, fejlesztése	folyamatos		2000 évente
20.	A lakosság számára meghirdetett események a tóalmási fák megismertetésére és a faállomány megújítására	évente		300/év
21.	Környezetvédelemmel, hulladékgazdálkodással kapcsolatos tájékoztató táblák a lakosság, illetve a fürdő vendégei részére.	folyamatos		500
22.	A lakosság tájékoztatás a helyi környezetvédelemmel kapcsolatos problémákról, kockázatokról szakértő bevonásával (felnőtt környezeti nevelés)	évente		200/év
23.	A helyi gyermek és ifjúsági közösség tájékoztatása a helyi környezetvédelem területeiről, problémáiról ennek bekapcsolása az iskolai oktatásba.	folyamatos		Nem meghatározható
24.	Települési klímareziliencia vizsgálat elvégzése, szakértő bevonásával	2023	2025	<1000
25.	Települési vízrendezési terv kidolgozása, szakértő bevonásával (fentivel kombinálható)	2023	2025	<2000
26.	Települési szennyvíz elvezető és tisztítórendszer státuszának utánkövetése	folyamatos		Nem meghatározható
27.	Szennyvíziszap, illetve zöldhulladékkomposzt helyi felhasználási lehetőségének vizsgálata	2023	2024	Nem meghatározható
28.	Helyi, helyközi elektromobilitás fejlesztése	folyamatos		Nem meghatározható
29.	Elektromos gyorstöltő kialakítása	2024	2027	10 000
30.	A tájház és a kertészet, mint környezeti nevelési színtér továbbfejlesztése	folyamatos		Nem meghatározható

11. MELLÉKLETEK

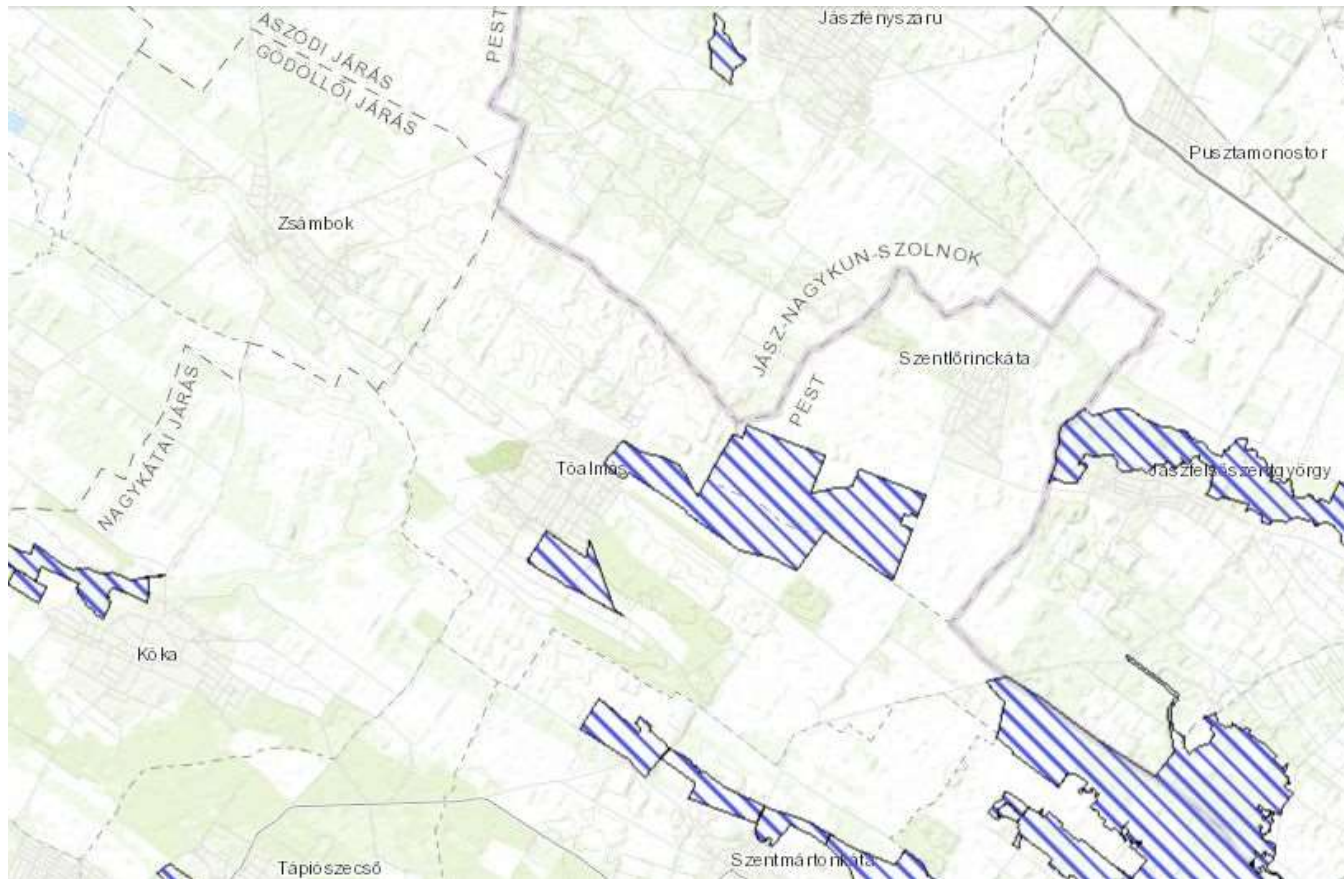
1. SZ. MELLÉKLET: ÁTNÉZETES MŰHOLDTÉRKÉP (GOOGLE EARTH)
2. SZ. MELLÉKLET: NATURA 2000 TERÜLETEKET BEMUTATÓ TÉRKÉP (TIR)
3. SZ. MELLÉKLET: CORINE FELSZÍNBORÍTOTSÁG ÉS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT (TIR)

Környezetvédelmi Program - Tóalmás (2022-2027)

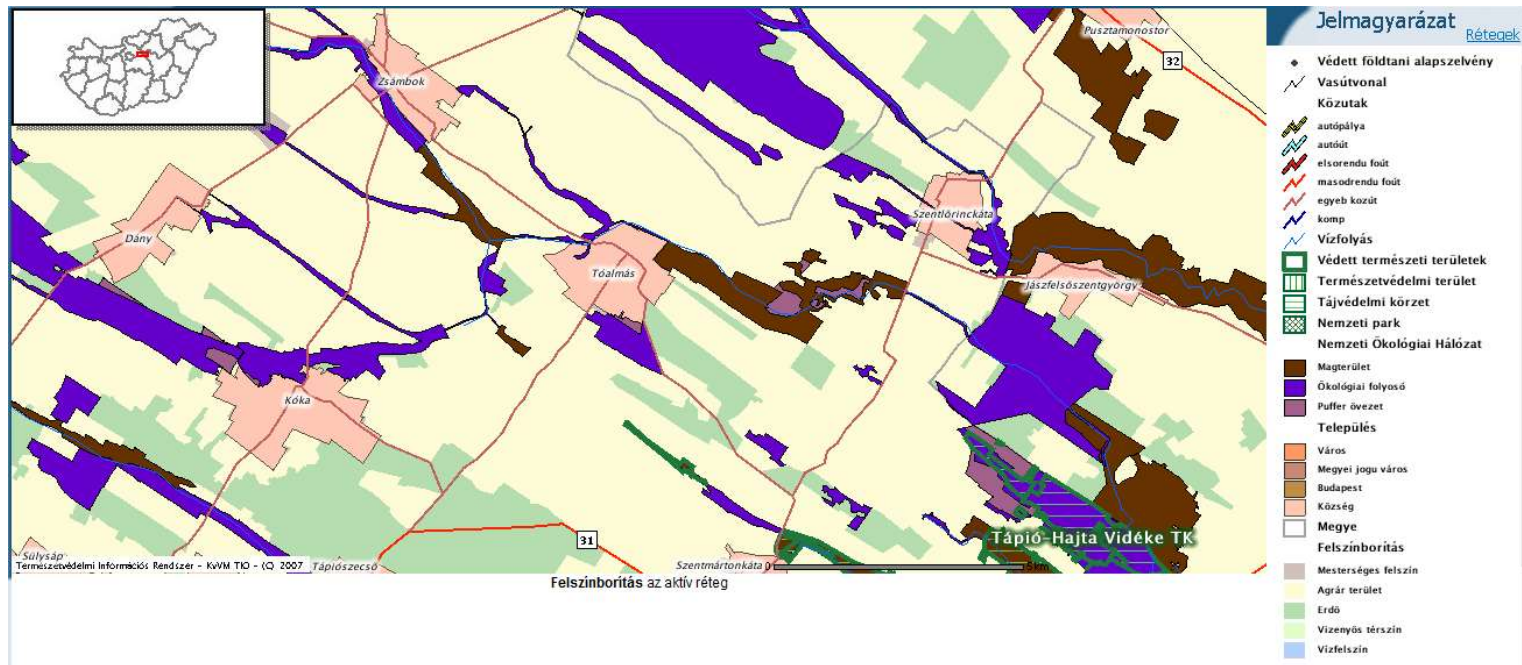
1. melléklet Tóalmás elhelyezkedése, műholdfelvétel (Forrás Google Earth)

Környezetvédelmi Program - Tóalmás (2017-2022)

2. melléklet Tóalmás település területét érintő Natura 2000 területek elhelyezkedése (Forrás: TIR)

Környezetvédelmi Program - Tóalmás (2017-2022)

3. melléklet Tóalmás község felszínboritottsági (Corine) és ökológiai hálózati térképe (TIR)

